

Минбари Ҳаљ

www.tribun.tj
E-mail: minbarihalk@bk.ru

15 апрели
соли 2015,
чоршанбе,
№16 (995)

НАШРИЯИ МАРКАЗИИ ҲИЗБИ ҲАЛҚИИ ДЕМОКРАТИИ ТОҶИКИСТОН

ФОРУМИ ҲАФТУМИ ҶАҲОНӢ ОИД БА МАСЪАЛАҲОИ ОБ

10 апрели соли равон
Президенти
Ҷумҳурии
Тоҷикистон Эмомалӣ
Раҳмон барои анҷом
додани сафари расмӣ
ва иштиrok дар
Форуми 7-уми
ҷаҳонии об ба шаҳри
Тегуи Ҷумҳурии
Корея ворид шуд.
Дар фурӯдгоҳи шаҳри
Тегу Сарвари давлати
Тоҷикистон Эмомалӣ
Раҳмонро бо
самимияти хоса
истикбол гирифтанд.

саҳ. 2 ➔

Ҳаёти ҳизб

ҲАМКОРИХО
ТАВСЕА
МЕЁБАНД

саҳ. 4 ➔

Акси садо

ҒАЙРИАРАБӢ
МАЊНИИ
ҒАЙРИИСЛОМИРО
НАДОРАД

саҳ. 6 ➔

Кишоварзӣ

БЕОБИИ
АРАЛ
АЗ ИСРОФИ
ОБ

саҳ. 10 ➔

Муҳочират

СУЛОЛАИ
МУҲАҚҚИҚОНИ
ҚУЛИ
САРЕЗ

саҳ. 11 ➔

Аз кулбори таърих

ШОГИРДЕ, КИ
ЧУСТОДРО
БА НАҚДИ
ҶОН ҲАРИД

саҳ. 12 ➔

ФОРУМИ ҲАФТУМИ ҶАҲОНӢ

← саҳ. 1

МУЛОҚОТ БО ГУБЕРНАТОРИ МУЗОФОТИ ГЁНСАНГБУК-ДО

11 апрел дар шаҳри Тегуи Ҷумҳурии Корея Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бо губернатори музофоти Гёнсангбук-до Ким Қван-йон мулоқот намуд.

Дар воҳӯрӣ масоили вобаста бо ҳамкории Тоҷикистону Корея ва робитаҳо бо минтақаҳои он, аз ҷумла миёни музофоти Гёнсангбук-до ва минтақаҳои Тоҷикистон баррасӣ шуд.

Ҳарду ҷониб ба густариши робитаҳои байниминтақаӣ бо ҷалби васеи доираҳои соҳибкорӣ таваҷҷӯҳи хос зоҳир намуданд.

Ташкил ва рушди ҳамкорӣ дар баҳшҳои қишоварӣ ва коркарди саноатии маҳсулоти

хонум Пак Хин Ҳе истиқбол гирифт.

Хотиррасон бояд намуд, ки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар ин форум ба ҳайси ташабbusкори асосии қабули даҳсолаи байнамилалии "Амалиёти об барои ҳаёт" иштирок намуд. Даҳсолаи байнамилалии "Амалиёти об барои ҳаёт" аз ҷониби маҷмаи кулли Созмони Милали Муттаҳид барои солҳои 2005-2015 эълон гардида буд ва инак соли даҳум аст, ки ҳамаи чорабиниҳои ҷаҳонии вобаста ба об дар тамоми гӯшаю канори дунё барои татбиқи амалии нишондадҳои ҳамин ибтикор ҷараён мегиранд.

Сарвари давлати Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар маҷсими ифтиҳои Форуми ҳафтуми ҷаҳонӣ оид ба масъалаҳои об суханронӣ намуда, бори дигар таваҷҷӯҳи аҳли башарро ба масъалаҳои ҳалтаби глобали вобаста ба

лиҳози иқтисодӣ фоиданоки гидроэнергетикӣ ҳамагӣ 45 фоиз истифода мегардаду бас".

Таъқид гардида, ки Тоҷикистон бо истифода аз ҳамбастагии "об - нерӯи барқ - озукаворӣ" метавонад дар тавлиди нерӯи барқи аз нигоҳи экологӣ безарар, рушди иқтисодӣ сабз, ҳифзи покизагии табииат ва муҳити зист, пешгирий аз гармшавии иқлум ва таъмини минтақаҳои фароҳ бо оби тозаи ошомидани саҳми намоёну муассир ва ибратбахш дошта бошад.

Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон олимону коршиносон ва сармоягузорони ҷаҳонро ба иштирок ва саҳмгузорӣ дар истифодай босамари заҳираҳои фаровони обии Тоҷикистон ба нағфи кулли мардумони минтақаи фароҳи модаъват намуда, ҳамзамон пешниҳод кард, ки барои 10 соли пас аз соли 2015 даҳсолаи дуюми байнамилалий

дар соҳаи об ва энергетикаи сабз дар Форуми 7-уми ҷаҳонии об, ҳамчунин гӯшаи қишивари мо дар намоишгоҳи форум муаррифӣ намуд, ки аз ҷониби Вазорати энергетика ва заҳираҳои об ва Кумитати ҳифзи муҳити зисти наэзи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ороста шуда буд. Дар намоишгоҳи Тоҷикистон филимҳои мустанаду лавҳаҳои телевизионӣ, мусаввараҳои дилкаш, լоиҳаҳои инвеститионӣ ва намунаҳо аз обҳои мусафро ва дигар неъматҳои табииати биҳиштоси қишивари зебои мо пешкаши иштирокдорони сершумори ин форуми ҷаҳонии об гардида. Умуман тибқи супориши Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон масъулини Тоҷикистон ҷаҳддоранд, ки аз имконоти ин ҳамоиши бузурги ҷаҳонӣ барои муаррифии шоистаи қишивари зебоманзари мо ва сарватҳои бебаҳои табиии он ҳамаҷониба истифода баранд.

ВОҲӮРӢ БО ПРЕЗИДЕНТИ ТУРКМАНИСТОН

Дар ҳошияни форуми ҷаҳонии об дар шаҳри Дэгуи Ҷумҳурии Корея Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бо Президенти Туркманистон Гурбонгули Бердимуҳаммадов мулоқот намуд.

Дар воҳӯрӣ доираи васеи масоили вобаста ба ҳамкории судбахши ду қишивар баррасӣ шуд.

Таваҷҷӯҳи зиёд ба зарурати густариши робитаҳои иқтисодию тиҷоратӣ, нақлиётӣ, энергетикӣ ва фарҳангӣ зоҳир гардида.

Дар ин робита тезондани ҳалли масоили вобаста ба соҳтмони роҳи оҳани Тоҷикистон-Афғонистон-Туркманистон ва татбиқи босамари ҳамаи санаҷҳои миёни ду қишивар имзошууда зарур шумурда шуд.

Масоили таҳқими ҳамгирӣ барои таъмини амну суборти минтақаӣ ва пешгирий аз хатарҳои ҷаҳони мусоир ҳам аз мавзӯъҳои асосии сухбат буд.

ТОҶИКИСТОН-КОРЕЯ: БАРРАСИИ ҲАМКОРИҲОИ СУДМАНД

12 апрел Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар ҳаҷорҷӯби сафари расмӣ ба Ҷумҳурии Корея бо Президенти ин қишивар ҳоҷум Пак Хин Ҳе мулоқоти расмӣ анҷом дод.

Дар воҳӯрӣ масоили вобаста БА рушди муносиботи дӯстӣ ва ҳамкории судбахши Тоҷикистону Корея баррасӣ шуд.

Аз рушди муносибот ва гу-

стариши ҳамкории ду қишивар, ба ҳусус дар солҳои охир изҳори қаноат карда шуд. Аз ҷумла зикр гардида, ки давоми 10 сол ҳаҷми гардиши мол миёни Тоҷикистону Корея 7 баробар афзуудааст. Ҳоло 16 корхонаи муштарак бо сармояни кореягӣ дар Тоҷикистон фаъолияти самарабахш доранд.

Ҳамзамон таъқид гардида, ки имкону заҳираҳои истифоданашуда дар муносиботи ду қишивар ҳанӯз хеле зиёданд. Соҳаҳои сиёsat, иқтисод ва савдо, сармоягузорӣ, саноат, энергетика, кӯҳкорӣ, қишоварӣ, нақлиёт, телерадиокоммуникатсия ва электроника, маориф, тандурустӣ, ҳифзи муҳити зист, обрасонӣ, илму фарҳанг ва муҳочирати корӣ дорои дурнамои умедбахш барои рушди муносиботи ҳамаҷониба ду қишивар номидад шуд.

Таъқид гардида, ки ҳарду ҷониб ба ҷалби муҳочирони кории Тоҷикистон ба Корея ҳавасманд мебошанд ва барои ин корҳои заруриро анҷом ҳоҳанд дод.

Пас аз анҷоми мулоқот 5 санади нави ҳамкории дучониба ба имзо расид.

Тағсилоти ҳамкории Тоҷикистону Корея, пеш аз ҳама дар соҳаҳои иқтисоду тиҷорат, сармоягузорӣ ва татбиқи ҳоиҳаҳои гуманитарӣ дар мулоқоти Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бо роҳбари Агентии Корея оид ба робитаҳои байнамилалии Йонг Мок Ким баррасӣ шуд.

Бо пешниҳоди ҷониби Тоҷикистон аз ҷониби Корея тасмим гирифта шуд, ки намояндағии Агентии Корея оид ба робитаҳои байнамилалий дар шаҳри Душанбе боз карда шавад.

Йонг Мок Ким изҳор дошт, ки барои омӯзиши ҳамаҷониба арсаҳо ва имконоти рушди ҳамкорӣ ояндаи наздик ба Тоҷикистон сафар ҳоҳад кард.

Чунонки зикр гардида, барои бартарафсозии мушкилоти таъмини оби нӯшоқӣ ва қишиварӣ, омодасозии қадрҳои баландхитисоси соҳаи тиб ва бунёди корхонаи коркарди партовҳои саноатию машиӣ дар Тоҷикистон ояндаи наздик тадбирҳои муштараки иловагӣ андешидар мешаванд.

ИФТИТОҲИ БИНОИ САФОРАТИ ТОҶИКИСТОН ДАР ҶУМҲУРИИ КОРЕЯ

Дар шаҳри Сеул бо иштироки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бори нахуст бинои Сафорати Тоҷикистон дар Ҷумҳурии Корея ифтитоҳ ёфт.

он, аз ҷумла нассочӣ, соҳаҳои энергетика, саноат, кӯҳкорӣ, ҷаҳонгардӣ ва фарҳанг дорои дурнамои хуб номидад.

ОБ БА ҲОТИРИ РУШДИ УСТУВОР

12 апрел Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар шаҳри Дэгуи Ҷумҳурии Корея дар Форуми ҳафтуми ҷаҳонӣ оид ба масъалаҳои об иштирок ва суханронӣ намуд.

Форуми мазкур дар мачмааи биноҳои Экспо Кореяи шаҳри Дегу бо иштироки қарib 35 ҳазор нафар аз зиёда аз 170 қишивари ҷаҳон баргузор гардида.

Дар даромадгоҳи бинои мазкур Сарвари давлати Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ва дигар меҳмонони оlimaқомро Президенти Ҷумҳурии Корея

оби тозаи ошомидани ҷалб намуд.

Бо така ба арзёбииҳои мультамид, аз ҷумла зикр гардида, ки "аллакай дар соли 2030 тақрибан 50 фоизи аҳолии ҷаҳон ба мушкилоти норасони об дучор омада, то соли 2050 камбуди об шиддати бештар пайдо ҳоҳад кард".

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон таъқид дошт, ки "... самти муҳими фаъолияти минбаъдан мояд ба сӯи иқтисоди "сабз" равона карда шавад ва дар ин арса заҳираҳои об ба ҳайси манбаи таҷдидшавандӣ нерӯи барқ мояд мавқеи арзандада дошта бошанд".

Бо таассуф зикр гардида, ки "имрӯз ҳиссаи нерӯи барқи об истеҳсоли ҷаҳонии нерӯи барқ тақрибан 20 фоизро ташкил медиҳад ва ин дар ҳолест, ки аз имкониятҳои аз

таҳти шиори "Об ба хотираи рушди устувор" эълон карда шавад.

Изҳори бовар карда шуд, ки бо қабули ин ташабbus татбиқи босамари тадбирҳои дар ҳаҷорҷӯби ҷаҳони мусоидати "Об барои ҳаёт" амалишаванди идома ёфта, барои расидан ба Ҳадафҳои Рушди Устувор мусоидати фаъол мекунанд.

Дар фароварди суханронӣ аз иштироқдорони форум даъват карда шуд, ки дар омодасозӣ ва баргузор намудани Конфронси байнамилалии сатҳи баланд оид ба натиҷаҳои татбиқи даҳсолаи "Об барои ҳаёт", ки моҳи июняи соли равон дар шаҳри Душанбе бе ҷараён ҳоҳад дошт, иштироқи фаъол намоянд.

Тоҷикистон ва фаъолияти босамари доҳилий, минтақаӣ ва байнамилалии онро

ОИД БА МАСЪАЛАҲОИ ОБ

Маросими ифтитоҳи бинои Сафорати Тоҷикистон дар шаҳри Сеул Ҷумҳурии Корея, ки бо афроҳтани Парчами давлатӣ ва садо додани Сурӯди миллӣ Тоҷикистон оғоз ёфт, бо иштироки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон, дигар шахсони расмии ҳамроҳи Сарвари давлат, муовини вазири корҳои ҳориҷии Ҷумҳурии Корея Чо Тае Йол ва масъулини дигари кишвари мизbon ва ҳамчунин бо ҳузури корпуси дипломатии муқими Сеул ҷараён гирифт.

Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон ифтитоҳи Сафорати Тоҷикистонро дар Корея омили муҳим барои густариши минбаъдаи муносаботи гуногунчанбаи ду кишвар номида, изҳори бовар намуд, ки ояндаи наздик, тибқи тавофуқоти ҳосилшуда, Сафорати доиммуқими Корея ва намояндагии Агентии ин кишвар доир ба робитаҳои байнамилалӣ дар шаҳри Душанбе кушода мешаванд.

Зимни шиносой бо шароити дар бинои сафорат муҳайёғардида Президенти кишвар Эмомалӣ Раҳмон таъкид дошт, ки натиҷаҳои кори ҳайати дипломатии Тоҷикистон дар ин кишвар аз имрӯз ба бâъд бояд бештару беҳтар шавад.

СУҲБАТ БО ДОНИШЧҮЁНИ ТОЧИК

Нимаи дуюми рӯзи 13 апрел Президенти кишвар Эмомалӣ Раҳмон бо дониш-

ӯёни тоҷики дар муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Корея таҳсилкунанда мuloқot намуд.

Барои иштирок бо Сарвари давлат зиёда аз 60 нафар донишҷӯёни тоҷики дар ин кишвари пешрафтаи осиёй таҳсилкунанда ҷамъ омаданд.

Тавре зикр гардид, ҳоло дар Ҷумҳурии Корея беш аз 100 донишҷӯи тоҷик таҳсил мекунанд.

Президенти кишвар Эмомалӣ Раҳмон зимни сухнорӣ аз дастоварҳои пуршарафи истиқболи давлатии Тоҷикистон дар соҳаҳои гуногун ёдовар шуда, аз ҷумла иттилоъ дод, ки имрӯз танҳо бо дастгирии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёда аз 30 ҳазор донишҷӯйи тоҷик дар ҳориҷи кишвар, аз ҷумла дар кишварҳои пешрафтаи қитъаҳои Аврупову Амрико ва Осиё илму маърифат меомӯзанд.

Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон таъкид дошт, ки аз фурсати таҳсил дар ин кишвари мутараққии ҷаҳон пурсамар истифода бурда, дониши иммию техникий ва технологияи ҳудро ҳамаҷониба тавсия бахшанд ва оянда дар инкишофи пешрафти ватани ҳуд, Тоҷикистони азис саҳми намоён гузоранд.

Ба иттилои Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон дар оянда шумораи бурсияҳо (квотаҳо)-и Ҷумҳурии Корея барои донишҷӯёни тоҷик боз ҳам бештар ҳоҳад шуд. Ҳамчунин масъалаи ба роҳ мондани алоқаи мустақили ҳавоӣ миё-

ни Тоҷикистону Корея мавриди омӯзиш қарор дорад.

Дар ҳоҳияни ин мuloқot миёни Вазорати нақлиёти Тоҷикистон ва Донишгоҳи ҳавонавардии Корея доир ба омодасозии кадрҳои тоҷики ин соҳа созишномаи ҳамкорӣ ба имзо расид.

Тавре зикр гардид, дар шароити рушди имрӯзаи соҳаи ҳавонавардӣ афзун намудани шумораи кадрҳои ҷавони ин соҳа барои Тоҷикистон басо мӯҳим аст.

Зимни пурсишу посух ва андешарониҳо донишҷӯёни тоҷик аз имкони мuloқotи бевосита бо роҳбари давлати ҳуд дар ин кишвари дуродур ва

ҳам аз ифтитоҳи Сафорати Тоҷикистон дар шаҳри Сеул ва

муҳайёшавии заминai васеи қарордодиу ҳуқуқии ҳамкорӣ миёни ду кишвар изҳори шодию нишот карданд.

Аз андешарониҳо чанд соҳибкори тоҷик, ки дар мuloқot ширкат доштанд, маълум шуд, ки дар Ҷумҳурии Корея беш аз 40 нафар соҳибкорон низ аз Тоҷикистон фаъолият мекунанд ва шумораи онҳо рӯ ба афзоиш аст.

МУЛОҚOT BO RAISI PARLUMONI ҶUMҲURIYI KOREA CHON YIXVA

Дар шаҳри Сеул Прези-

денти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бо Раиси Парлумони Ҷумҳурии Корея Чон Йихва мuloқot намуд.

Дар воҳӯрӣ масоили вобаста ба рушди робитаҳои судбахши Тоҷикистон, аз ҷумла тавассути ба роҳ мондани робитаҳои байнапарлумонӣ баррасӣ шуд.

Аз он, ки робитаҳои ду кишвар рӯй ба рушди босубот оварда, ба дурнамои накӯ ноил шудаанд, изҳори хушнудӣ карда шуд.

Ҳарду ҷониб омодагӣ ва ҳавасмандии амиқи ҳудро ба густариши робитаҳо таъкид доштанд.

www.president.tj

ҲАМКОРИҲО ТАВСЕА МЕЁБАНД

Гузориши муҳтасар аз натиҷаҳои сафари кории мақомоти Ҳазинаи сулҳ ва рушди Ҳитой ба Тоҷикистон ва мулоқотҳои он бо роҳбарияти ҲҲДТ

Ҳафтаи гузашта муовини Раиси Ҳизби Ҳалқии Демократии Тоҷикистон Асрор Латифзода ҳайати воломақоми Ҳазинаи сулҳ ва рушди Ҷумҳурии мардумии Ҳитойро таҳти роҳбарии президенти ниҳоди мазкур ҳонум Юй Сяюсоан, ки бо як сафари чоррӯза вориди Ҷумҳурии Тоҷикистон шуда буданд.

ба ҳузур пазируфт.

Зимни мулоқот оид ба таҳқими робитаҳо миёни Ҳазинаи мазкур ва Ҳизби Ҳалқии Демократии Тоҷикистон, мусоидатҳои ҷониби Ҳитой аз тариқи муассисаи номбурда, қўмақҳои он ба макотиби таҳсилоти оли ва ҳамагонии шаҳри Душанбе ва масоили

дигари мавриди таваҷҷуҳи тарафайн табодули назар сурат гирифт.

Муовини Раиси ҲҲДТ А. Латифзода бо қоноатмандӣ иброз дошт, ки ҳамкориҳои мотанҳо дар доираи равобити аҳзоби сиёсӣ маҳдуд нагардида, балки масоили муҳталифро дар бахши имл, маориф ва фарҳанг фаро гирифтааст. Дар давоми ду соли охир Ҳазинаи сулҳ ва рушди Ҳитой ба Литсейи президентӣ ёрии калони техникӣ расонда, муассисаи мазкурро бо таҷҳизоти компютерӣ, асбобҳои лингофонӣ ва гайра таъмин карда, тарзи корбарии онро ба муҳассисони мактаб омӯзонида истодаанд.

Инак мо боз як лоиҳаи навро бо Ҳазинаи мазкур ба имзо расонидем, ки дар замини он ба номи Садриддин Айнӣ ба маблағи 300 ҳазор доллари амрикӣ таҷӯзоти гуногуни компютерӣ ворид карда мешавад. Зимнан, корҳои наслу васлгарии ин асбобҳоро ҷониби Ҳитой ба уҳда гирифтааст.

Мусаллам аст, ки чунин ҳамкориҳо бо истифодаи технологияҳои наву замонавӣ барои баланд шудани савияи дониши толибимон мусоидат мекунад. Дар ояндана наздик доираи ҳамкориҳоямонро равнақ бахшида, онро дар бахшҳои дигар, аз ҷумла соҳаи кишоварзӣ ҳам бояд роҳандозӣ наамоем.

Раҳбари ҳайати Ҳитой ҳонум Юй Ся-

сюан дар оғози суханрониаш ба вазъи сиёсии иҷтимоии Тоҷикистон, натиҷаҳои интиҳоботи парлумони кишвар ва маҷлиси маҳалии вакiloni халқ, пирӯзии мутлақи Ҳизби Ҳалқии Демократии Тоҷикистон дар ин сабқати интиҳоботӣ таваҷҷуҳ, зоҳир намуда, тазаккур дод, ки воеан ҳам ҲҲДТ дар миёни мардум маҳбубият ва нуғузи калон доштааст. Инро мо аз натиҷаҳо ва ҷамъиёти интиҳобот баръало мушоҳидаро кардем.

Баъдан намояндагони "Ҳазинаи сулҳ ва рушди Ҳитой" мақомоти ҳизб ва дар маҷмӯъ ҳамаи мардуми Тоҷикистонро ба-рои ҷонин интиҳобашон самимона шодбаш гуфтанд. Бону Юй ҳамчунин аз раванди ҳамкориҳо бо Ҳизби Ҳалқии Демократии Тоҷикистон изҳори қоноатмандӣ намуда, таҳқими минбаъдаи онҳоро дар ҳамаи бахшҳои ниёзманд хотирнишон соҳт. Аз ҷумла, пешниҳоди ҲҲДТ-ро перомуни таъсиси марказҳои фарҳангӣ дар шаҳрҳои калони Тоҷикистон қобили дастгирӣ донист.

Дар ниҳоят роҳбарияти Ҳазина таъкид соҳт, ки онҳо ҷонибдори ҳамкориҳо дар фазои кулли Осиёи Марказӣ мебошанд, зеро ки ҷонин иқоматӣ дар маҷмӯъ барои барқароршавии лоиҳаҳои созандагии "Роҳи абрешим" мусоидат мекунанд.

Ҳайати "Ҳазинаи сулҳ ва рушди Ҳитой" дар давоми сафари расмиашон бо мақомоти Вазорати маорифи имл, Литсей-интернати президентӣ, донишгоҳҳои омӯзгорӣ, тиҷоратӣ, ташкилотҳои ҳизбии шаҳри Душанбе, НБО-и Норак, маҷмааи ёдгории Ҳисор, Вазорати саноат, маркази ташҳиси тиббӣ, муассисаи "Рӯҳом" ва гайра дидан карда, бо коллективҳои меҳнатии онҳо мулоқотҳои судманд анҷом доданд.

Усмон СОЛЕҲ, сухангӯи ҲҲДТ

ТАШРИФИ МЕҲМОНОН БА ШАҲРИ ДЎСТИИ ҲАЛҚҲО

Тибқи Барномаи тасдиқнамудаи муовини якуми Раиси ҲҲДТ Сайдмурод Фаттоҳзода рӯзи 11 априли соли 2015 ҳайати намояндагии "Ҳазинаи рушди сулҳи Ҳитой" таҳти роҳбарии ҷонишини котиби генераллии "Ҳазинаи рушди сулҳи Ҳитой"-ро ҳонум Юй Сяюсоан, сардори шӯъбаи лоиҳа Тяп Ген, менеҷерони лоиҳа Чжэн Минна, Лю Тзян ва Ян Сяотун бо роҳбаладии мудири шӯъбаи муносабатҳои байналмилалӣ ва робита бо созмонҳои ҷамъиятии дастгоҳи Кумитаи иҷроияи марказии ҲҲДТ А. Ҳомидов ба шаҳри Норак ташриф оварданд.

Дар даромадгоҳи шаҳри Норак меҳмонон олиқадарро раиси Кумитаи иҷроияи Ҳизби Ҳалқии Демократии Тоҷикистон дар вилояти Ҳатлон Аҳмадҷон Ализода, раиси Кумитаи иҷроияи ҲҲДТ дар шаҳри Норак

Кўмригул Гулмуродзода, директори Нерӯгоҳи барқи обии Норак Фазлиддин Шоиддинов, директори Нерӯгоҳи барқи обии Бойғозӣ Рустам Зофаков, роҳбари Дастроҳи раиси шаҳр X. Шомирзоев ва аъзои Ташкилоти ҷамъиятии ҷаонон "Созандагони Ватан" бо нону гулдастаҳо пешваз гирифта, бо забонҳои хитоиву англисӣ онҳоро ҳайрамақдам гуфтанд.

Сипас, меҳмонон аз тамошои дастгоҳи идорақунӣ, тарзи истеҳсоли нерӯй барқ дар Нерӯгоҳи барқи обии Норак ва аз дидани сарbandи нерӯгоҳро хушхол шуданд.

Дар охир аз тарафи Кумитаи иҷроияи Ҳизби Ҳалқии Демократии Тоҷикистон дар шаҳри Норак ба меҳмонон бо тӯҳфаҳои хотиравӣ супурда шуд.

A. САФАРЗОДА

ВОҲУРӢ БО ОЛИМОН

«МХ»

Парлумон

Фармоишгар ва пудратҷӣ аз андоз озоданд

Вакiloni Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҷаласаи навбатии иҷlosia якуми Маҷлиси намояндагон, ки санаи 8 апрел доир гардида, дар баробари баррасии дигар масъалаҳо бо ворид намудани тағириу илова ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Буҷаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2015" имкон фароҳам оварданд, ки фармоишгар ва пудратҷии асосӣ оид ба соҳтмони Театри миллии Тоҷикистон дар шаҳри Душанбе аз пардоҳти андоз аз арзиши иловашуда, андоз аз истифодабарандагони роҳҳои автомобилгард ва андоз аз фоида озод карда шаванд.

Масъалаи мазкурро муовини якуми вазири молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҷамолиддин Нуралиев ва вакил аз ҳавзаи интиҳоботии Бохтар, Тоҳир Ҷобирзода шарҳ тавзеҳ доданд.

Зирк шуд, ки фармоишгар ва пудратҷии асосӣ аз тарафи ҳукумати кишвар таъйин шудааст ва он Дирексияи соҳтмони назди дастгоҳи президенти ҶСР "Сирдарё" мебошанд. Ба гуфтаи Ҷамолиддин Нуралиев, ин иншоот бояд дар муддати 5 соли оянда ва бо маблағи 680 миллион сомонӣ бунёд шавад ва қарор аст дар соҳтмони он 1000 коргар ширкат кунанд. Маросими гузоштани сангии асосӣ иншооти номбурда моҳи гузашта бо ширкати Президенти мамлакат гузошта шуд. Театри миллий дар шафати Осорхонаи миллии Тоҷикистон бунёд гардида, маркази пойтаҳтро бо шаҳомати ҳуд шукуҳи хоса ҳоҳад бахшид.

Маъруфи БОБОРАЧАБ,
ҳабарнигори парлумонии "МХ"

Фатво

**Муфтии Арабистони
Саъудӣ:** "Мусулмон
ҳар инсонро
новобаста ба
чинсияташ бояд
эҳтиром намояд"...

Чомеаи чаҳонӣ аз фатвои
навбатии муфтии Арабистони
Саъудӣ Абдул азиз-аш-Шайх
оид ба он, ки мард метавонад
завҷаашро бихӯрад, ба ҳайрат
омад. Вале гап сари он аст, ки
оё дарвоқеъ, муфтӣ чунин фат-
во додааст ва он дар асоси ка-
дом санад қабул шудааст?

Чанде пеш дар ин хусус на-
шрия ин "Тауыг", бо истинод ба
манбайхон худии ахбор дар ин
хусус иттилоъ дода буд. Ба қавли
нашрия, муфтӣ зимни фатвоҳои
худ оид ба шартҳои ҳамсарӣ,
даъват намудааст, ки зан дар
ҳама маврид бояд тобеъи шавҳ-
ар бошад. Дар қарор гуфта шу-
дааст, ки дар ҳолати камҳосилий
ва гурӯснагӣ ба шавҳар рухсат
дода мешавад, ки завҷаи худ, ё
як қисми бадани ўро бихӯрад. Ин
фатво аҳли чомеаро дар сароса-
ри ҷаҳон ба шӯр овард.

Вале чанде пеш муфтий Абдулазиз аш-Шайх изҳорот пахш намуд, ки ин "тарғиби душманон" буда, ҳадафи онҳо бадном кардани Ислом дар назари чомеаи ҷаҳонист. Ба гуфтаи ў, "мусулмони асил бояд ҳамаи инсонҳоро сарфи назар аз ҷинсаишон эҳтиром намояд ва ҳеч гоҳ то ҳадди ганнибализм- одамхӯрӣ нарасад.

Мавриди зикри хоса аст, ки вазифаи муфтӣ дар Арабистони Саъдӣ боэътибортарин масна-ди динии суннимазҳабон буда, ўаз номи шариати исломӣ ҳукм меронад, сарвари Шӯрои уламо, раиси Кумитаи доимии пажӯҳи-шҳо ва фатво мебошад. Ин ду созмон донандагони маъруфи назария ва амалияни Исломро муттаҳид менамояд. Бинобар ин, тибқи хабари расонаҳои ит-тилоотии арабӣ, муфтӣ дар би-сёр масоили динӣ ақидаи худро дорад ва онро амалӣ мегардо-над. Аз ин чост, ки қарорҳои ўбоиси вокуниши шадид мегар-данд. Аз ҷумла, соли 2014 муфтӣ Абдулазиз аш-Шайх пешниҳоди Вазорати корҳои дохилиро дар хусуси аз 15-солагӣ муқаррар намудани никоҳи дуҳтарон рад намуд. Ба фикри ин мансабдо-ри олии динӣ, аз ин синну сол по-интар ба изливоч баромадани

Фатвое, ки боиси Эътироуз гардид

духтаронро Ислом манъ накардааст. Тибқи анъанаҳои асримиёнагӣ баъзан аз 12-солагӣ ҳам ба шавҳар додани духтарон мушиҳода мешавад, ки чун як намунаи даҳшати асримиёнагӣ маънидод карда мешавад.

Тазаккур мебояд дод, ки муфтиёти кишварҳои арабӣ гоҳо ба қарори парлумон ва ҳукуматҳои кишварҳои худ низ зиддият нишон медиҳанд. Аз ҷумла, ҷанде пеш парлумони Алҷазоир Қонуни навро оид ба дифои ҳукуки зан дар кишвар қабул

кард, vale ҳамоно ҳадафи танқиди фақеҳони исломӣ қарор гирифт.

рифт,
Қонуни нав барои расонида-
ни зарари чисмонӣ дар натиҷаи
зӯроварӣ дар оила гунаҳгорро то
20 сол ба зиндан мажӯм меку-
над ва агар дар натиҷаи хушу-
нати оилавӣ ва лату кӯб зан то
марг расонида шавад, суд ҳақи
дорад ба ҷинояткор ҷазои ҳабси
якумра диҳад.

Хангоми ба овоз гузаштани
лоиҳаи қонун, беш аз нисфи ва-
килон раъй доданд ва ҳамоно
боиси ғазаби баъзе вакилони
исломӣ шуданд. Вакилони

истоми шудаңд. Вакилони ис-
ломий изхорот доданд, ки ин та-
рхи нави қонун ҳам барои зан ва
ҳам барои шавҳар барои қасос
гирифтан аз ҳамдигар имконият
медиҳад ва барои "вайрон кар-
дани оила" равона карда шуда-
аст.

Чунин ҳолатқо маҳсусан ба-
рои мусулмонони Осиёи Миёна,
ки беш аз 90 соли охир дар ша-
роити давлати дүнёвій зиндаги
карда, тайи ин муддат бароба-
ри чаҳонбинии мусосир, асола-
тқои исломро низ пос доштаанд,
метавонад пайомадҳои нохуш
дошта бошад. Тавре чомеши-
носон ва равоншиносон таъкид
менамоянд, барои гурӯҳҳои тун-
драви исломгаро маҳз чунин
қарорҳо писанд омада, ҳатман
аз пайи дар амал ҷорӣ кардани
он мешаванд ва мардуми авоми
аз асли қонунҳои дини Ислом
ноогоҳ, ба хотири худнамой кўр-
кўрона ба онҳо пайравӣ меку-
нанд.

Андреева

Чанде пеш аз тарики шабакаи якуми телевизиони Тоҷикистон, суханронии нависандаи халқии Тоҷикистон Саттор Турсунро дидам. Номбурда перомуни Паёми имсолаи Президенти кишвар андешаҳояшро баён кард. Ба гуфтаи нависанда ҷавононе, ки имрӯз аз ҷодаи илму адаб дар каноранд, фарҳангро ба тамоми маънияш аз даст додаанд, аз рӯи ҷаҳолат фирефтгаи ҳавову ҳавас гашта, нохулогоҳ ба баъзе равияҳои носодим мегараванд.

ДУРЙ АЗ ИЛМ АСОСИ ҶАҲОЛАТ АСТ

Aз андешаҳои нависанда муҳим барои ман он буд, ки ўсабаби чунин амалкардро мушаххасан зикр намуда гуфт: "Пайвастани ҷавонон ба террористони ҷаҳонӣ, ин бе ягон шакку шубҳа натиҷаи аз илму аз китоб дур мондан, китоб наҳондан буда, имрӯз ба мисли як беморӣ шудааст". Саттор Турсун мушкиниҳое, ки имрӯз дар дунё ҷараён доранд, амали дасти афроди ғаразнок ном бурд. Аммо ҳамзамон ўтаяқид намуд, ки: "Агар муҳаббат ҳаст, агар

риди майдони ҷиҳод гаштаанд. Дақиқ аст, ки дар паси ҷунун ҳаракатҳо кадом як хунҳори динситеze истодааст, ки мардуми бегуноҳи исломиро бо дасти ҳуди онҳо ба қатл мерасонанд. Дар паси ин ҳаракатҳоро кий меистад? Аммо баъзе донишмандон, аз ҷумла муҳаққиқони тоҷик борҳо таъқид мекунанд, ки ҳаракатҳои ба мисли Алқоида, Толибон махсусан Давлати исломӣ, "фарзандони ҳаромӣ"-и Амрико ҳастанд. Ба қавле Амрико афроди зиёди гумоштаро манқурт соҳта, ба-

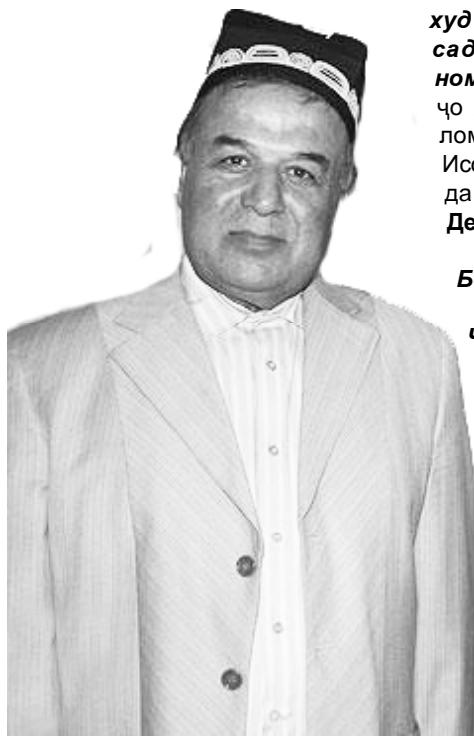

рои бадном нишон додани Ис-
лом ва қатли ом намудани
аҳли он чунин нақшаро ба роҳ
мондааст. Мо ҷавонони тоҷик
дар баробари часадҳои тиф-
лакону занони бегуноҳе, ки
қурбони чунин даргириҳо дар
хориҷ гаштаанд набояд санг-
дилу бетараф бошем. Аммо,
ин маъни онро надорад, ки ват-
тани худ, падару модари пир,
зану фарзанд, илму маърифат
ва ободгардонии ватанро як сӯй
гузошта, масофаи ҳазорҳо кило-
метрро тай намуда, барои начо-
ти эшон биравем. Ин кори ёрӣ
дурусте нест. Қисмате аз ҷаво-
нони кишвари мо, ки гӯё барои
савоб ва начоти мардуми бегу-
ноҳу заиф ба кишварҳои Сури-
яву Ироқ мераванд, ҳеч кореро
ба сомон нарасонида, ҳамагӣ
дар як муҳлати кӯтоҳ ба ҳало-
кат мерасанд. Чунин ҳабарҳоро
ҳамарӯза тариқи телевизизону
радио, матбуоту интернет меби-
нему меҳонему мешунавем..
Аммо, роҳи ҳал ва асбобу васи-
лаи пешгирии онро бояд пайдо
кард, ки бешубҳа дар саргҳи
онҳо китоб, илму маърифат ва
азбар карданӣ фарҳангӣ сиёси-
вӯ ҳуқуқӣ ва иҷтимоӣ меистад.

«МХ»

Ном баёнгар ва оинаи шахсияти инсон аст. Аз ин рӯ яке аз вазифаҳои падару модар ин аст, ки ба фарзанд номи хуб ва муносиб гузошта шавад. Нависандай таърихнигор Чумъа Қуддус дар мақолаи "Номҳои фаромӯшшудаи бостонӣ" ба масъалаи мухим таваҷҷуҳ намудааст. Имрӯзҳо иддае ноогоҳона номи худро тағиیر медиҳанд. Боре шахсе маро ба хонааш даъват кард. Чун сабаби даъватро пурсидам, гуфт ки "мехоҳад номашро иваз қунад". Пурсидам, ки номат чист. Ҷавоб дод ки "Холмуҳаммад". -Хол дар забони тоҷикӣ нишонаи ҳусн, зебой аст. Оё дар ягон ҷо дидай ва шунидай, ки "хол" маъни манғӣ дошта бошад? - пурсидам аз ў. Вай ҷунин ҷавоб дод: -Шахсе гуфт, ки "хол" арабӣ несту бояд онро иваз намой...

ҒАЙРИАРАБӢ МАЪНИИ ҒАЙРИИСЛОМИРО НАДОРАД

Худ ва номҳои падарони худ садо карда мешавед. Пас номҳои хуб бигзоред. Ин ҷо ҳазрати Исо алайҳисса-лом истисно аст, ки бо номи Исо писари Марям хитоб карда мешавад. Амир Ҳусрави Дехлавӣ фармудааст:

*Бе падар мумкин аст
гаشت маълум,
Чун Масеҳо зи Марями
маъсум.
Лек бе модари ҳуҷаста-
вуҷуд,
Валадеро нағуфта
кас маевлуд.*

Аллома Факрӣ дар китobi "Роҳи беҳтар зистан дар партави одоби шаръӣ" ҷунин овардааст: "Ном ва алқоб (лақабҳо) набояд ма-ноғӣ бо ақоид ва усули исломӣ бошанд, балки

ному алқобе интиҳоб шавад, ки мазҳари итоат ва бандагии ҳазрати Ҳақ бошад. Бинобар ин ҳар номе, ки мазҳари куфр ва ширк бошад, иҳтиёр карда на-шавад".

Ҳазрати Муҳаммад саллаллоҳу алайҳи ва саллам аз гузоштани номҳое, ки маъни мағҳуми хубе надоранд, маън фармудаанд. Ҳудованд хубиро меписандад ва дӯст медорад, ки исму расми бандагонаш низ мазҳар (нишондиҳанд)-и хубиҳо бошад. Ҷунончи, дар сураи "Аъроф", ояти 180 таъқид шудааст: "тамоми номҳои Ҳудо-ванд номҳои хубе ҳастанд. Пас ӯро бо зикри номҳои хуб садо қунед".

Ҳудованд бо ишора ба номҳои хуби худ моро ба иҳтиёр кардани номҳои хуб роҳнамоӣ кардааст. Номҳоеро, ки одамон барои фарзандони худ мегузоранд, дарвоҷеъ аз тасаввур ва тафаккуре маншаъ мегирad, ки дар зеҳну афкори онҳо роҷеъ ба як шахсият ё мавҷуди барҷастае вуҷуд дорад. Аз ин рӯ барои изҳори афкори саҳҳои худ номҳои хубе ба фарзандон интиҳоб бояд кард.

Оё тағиир додани ном аз нигоҳи Ислом ҷоиз аст? Имом Тирмизӣ (р) аз модари мӯъминон Оишии Сиддиқа (р) ҷунин ривоят мекунад: "Расули Акрам (с) номи бадро тағиир медоданд".

Тавре аз нақли саҳобагон

маълум аст. Ҳазрати Муҳаммад (с) төъдоди зиёди номҳои касонеро, ки аз куфр мушарраф ба ислом мешуданд ва номҳояшон маъни куфр ширк ё гуруру худситой буд, табдил мекарданд. Ҳамчунин аз гузоштани номҳое, ки номи бутҳо буд, маън мекарданд ва барои интиҳоби номҳое монанди Абдуллоҳ, Абдураҳмон, Абдураҳим, Абдулкарим, Абдусаттор..., яъне ҳар номе, ки калимаи "абд" (банд) дар аввали номҳои сифатии Ҳудованд қарор гирифта бошад, таъқид мекарданد.

Ном дар аҳлоқ ва одати инсон таъсири амиқе дорад. Бинобар ин дар барои интиҳоби ном барои фарзандон комилан дикқат дода шавад. Номҳои номӯсиб, ки дорои маъни мағҳуми ширкомез ва гуруромез ҳастанд, омили бисёр муассире дар инҳирофи аҳлоқ ва одатҳои фарзандон ба шумор мераవанд.

Саъид ибни Мусайиб (р) нақл мекунад, ки номи падаркалонам Ҳузун буд. Рӯзе назди Расули Ҳудо (с) рафт. Он ҳазрат пурсиданд, ки номат чист? Бобоҷам гуфт:

-Ҳузун (яъне ранҷ, ғам).

Расули Ҳудо (с) фармудаанд: -Бал анта Саҳлун. (Балки ту Саҳл, яъне роҳат, сабуқӣ, хушиҷастӣ).

Аммо падаркалонам гуфт: -Ин номро падарам гузоштааст. Аз ин рӯ ман наметавонам онро тағиир дижам.

Ибни Мусайиб мегӯяд, ки байди ин воқеа бинобар ҳамин ном осори ранҷу ғам дар хонаводан мо бокӣ монд.

Миёни мардум иддае ақида доранд, ки ба фарзанд номи пайғамбаронро набояд гузошт, зеро кӯдакон номро "бардошта", яъне таҳаммул карда наметавонад. Гузоштани номи пайғамбарон ҷоиз аст. Танҳо падару модарро лозим аст, ки фарзандро тарбияи дуруст дижанд, то сазовори он ном гарداد. Ҳамчунин ўро дашномадиҳонд ва ба дашномадиҳонд одат нақуноанд. Абурофеъ (р) ривоят мекунад, ки Расули Акрам (с) фармудаанд: "Писареро, ки Муҳаммад ном гузоштаед, ӯро назанед, маҳрум нақунед ва маериди иҳонат қарор на-диҳед".

Номи пайғамбарон аз ҳар ҷиҳат мояни ҳайру саодат аст. Бинобар ин фарзандонро ба

НОМҲОИ

ФАРОМОУШШУДАИ

БОСТОНИ

*Се номъи исломӣ ба ё гайтии исломӣ мешавад?
Чаро аз номҳои суннатии худ даст мекашад?*

ТАЙИ ҷаиҷ соли оҳир як ҳолати ғайриҷашманд ба назар расид, ки садҳо нафар сокинони ҷумҳурий гӯё бо ғарбӣ фармоиш, ҷаҳонӣ ба илмҳоҳои ғайриҷашманд ба назар ҷаҳонӣ

шед ва ғайра ор мекунанд. Гӯё ин номҳо зардӯштӣ бошанд. Собиқ Президенти Ҷумҳурии Исломии Покистон Парвиз Мушарраф ҷандин сол роҳбарии 180 миллионнафараро роҳбарӣ мекард. Қасе эрод нагирифт, ки номӣ ўзардӯштист. Ғайриарабӣ будани ном маъни ғайриисломӣ будани онро надорад. Ин гуна тасаввурот аз ноогоҳии ҷавонон аз таълимоти исломӣ сарҷашма мегирад. Дар "Риёзун носеҳин"-и Мавлоно Муҳаммади Рибҳомӣ таъқид шудааст, ки ба нимтабибу нимолим эътиимод макун, зеро ин яке хатар ба ҷон дораду дигаре хатар ба имон.

Ҷумъа Қуддус дуруст таъқид намудааст, фитнаи номи вазқунӣ мисли он ки аз ягон марказ идора мешавад. Имрӯз як фитнаи дигар низ ба назар мерасад. Иддае аз нимолимон ё ашҳоси камондаву ғараздор ба масоҷид рафта эрод мегиранд, ки "қиблай масҷидатон каш аст". Қасоне, ки ба зиёрати Ҳонаи Каъба рафтаанд, "Бурҷи соат"-ро диданд. Бисёре аз сокинони Макка ва атрофи он ҳамон бурҷро диди сӯи он намоз меҳонанд. Зеро бурҷи мазкур дар наздикии Ҳонаи Каъба аст. Дар рӯзномаи "Ал-Ҳаёт"-и Арабистони Саудӣ мақолае чоп шуд, ки "қиблай"-и ҷанде аз масҷидҳои шаҳри Маккаи Мукаррама ба қиблай мостаҷид монанд. Ҳудованд низ таъқид намудааст, ки "Фавалли ваҷҳака шатрал масҷидул ҳаром" (Рӯјатро ҷониби Масҷидул ҳаром бигардон).

Агар ҳамон ғурӯҳҳо, ки ба қиблай эрод мегиранд, ҳамонҳо ба номҳои тоҷикӣ низ эрод гирифта боиси иҳтилоғу фитнаангезӣ мешаванд. Мо бояд аз рӯи ақлу ҳирад амал карда, фирефтаи фитнаи иғвоангезон нашавем.

**Ҳочӣ Исмоил
ПИРМУҲАММАДЗОДА,**
имомхатиби масҷиди
ҷомеаи ба номи ҳазрати
Муҳаммад (с), ноҳияи Ҳисор

Имрӯз масоили
либоспӯшиву шакли
зоҳири шаҳрвандони мо
боиси баҳсҳои зиёди
"тезутунд"-и ахли чомеаи
кишвар гаштааст. Гумон
меравад, ки ба бархе аз
маскунини кишвар дигар
коре намондааст, ҷуз зери
танқиди пайваста
кашидани баъзе қарорҳои
Ҳукумат ва давлат...

АЪРИХ таҳрифро намепазирад ва он чизе, ки дар он аз ҷониби башарият зери "таҳрир"-и гаразнок гирифта мешавад, рӯзе парда аз он барканда ҳоҳад шуд. Ҳимоят аз ҳуввияти миллӣ амали он қасонест, ки аз ҷумлаи бегонапарастон набуда, "вирус"-и манкуртизм ба онҳо ёрои сироят кардан надорад. Баръакс, зери таъсири фарҳанги аҷнабӣ қарор доштан ва зинёда аз ин, фахр аз он кардан хоси мавҷудотест, ки худ аз дарки фарҳангу маънавиёти қавм ва ё миллати хеш орӣ будаву ба истилоҳ ҳамон "зомбико"-е ҳастанд, ки тақдиришон бозичаи дасти бегонагон буду ҳаст. Баҳси "ҳичоб", ки имрӯз баъзе аз ҳамвatanonro фароригр шудааст, ҷомеаи моро метавонад ба қисмҳои муҳолиф ҷудо на мояд. Ба қишивари мо, ки дар натиҷаи сиёсати созанди ҳукumat баъд аз ҷандин сољҳои ҷангӣ шаҳрвандӣ бо барқарор шудани ризояти ва ваҳдати миллӣ инак солҳост дар он эътидол ҳукмфармосту қудуми устуворона сӯйи рушд мегузорад, ин аз ҷумлаи ҳатароти мусоирест, ки метавонад амни ҷомеаи тозаистиқоли навини моро таҳдид бикунад. Фарҳанги либосу либоспӯшии сойири миллатҳои дунё тавъям ба анъаноти хоси миллӣ ва омиљҳои ҷуғрофӣ аст. Масалан, мардони қабилаи бодиянишини туареги Африқои Шимолӣ сару рӯйи ҳудро бо матои маҳсус мебанданд, то ин ки аз нурҳои сӯзони офтоб дар амн бошанд. Чунин амал, бигирем, дар мамолики нимҷазираи Скандинавия ройиҷ нест, чун иқлими ин ҷо аз биёбони тағфосу аз гиёҳу об ории Арабу Африқо ба куллӣ фарқ дорад. Минҷумла, қишивари мо низ фарқ аз саҳрову биёбони сӯзони араб дораду ин ҷо ҳечгоҳ ҳӯрдани сусмор ҷузъи таркиби фарҳанг набуда... Равону зеҳнияти мусалмони аврупоӣ-албаниву маскуни Боснӣ ва Ҳерзеговин аз мусалмони осиёибу африқоӣ ба андозае фарқ дорад, ҷун муслими аврупоӣ дар иҳотаи фарҳангу тамаддуни дигар ба воя мерасад. Он ҳаводису амалҳои зиште, ки аз ҷониби ҷумла ҳоҷилони Афғонистону Покистон ва ё мамолики дигари қафомондай осиёибу африқоӣ содир мешаванд, хоси албаниву ҳерзеговинӣ нест, ҷун тағфакурашон дигар аст. Ва ҳамон Элзай ҷентабори бе пойчама низ мусалмон махсуб мегардаду Сумайяи ҳичзоӣ бо фаранҷи низ. Ва мавҷудияти мусоирро бо мизони асримиёнагӣ ҷенак кардан корест номумкин, ҷун инсонијатро ҷустуҷӯи илму дастоваргу

мехнатхояш ба қуллаҳои баланд расонидааст, ки анчомаш нарасидаву устуворона рӯба рушд аст. Масъалаи зоҳиру ботин миёни башарият аз масоили ахлоқиву фарҳангист, ки барои дарки дурустӣ он зеҳнияти ойлӣ зарурият дорад. Тариқи мисол, ҳамон Диогени машҳур бо либоси ҷандаву доронд ақли бузургӣ, ки аз бисёри ҳамзамононаш фарқ мекард... Чунин мисолҳо дар таъриҳ кам нестанд.

Ба масъалаи "либоси исломӣ" ангезаи сиёсӣ додан дар қишиваре, ки аз оғози истиқбол ба даст оварданаш дучори зарбаҳои ифротгарӣ шудаву ба гирдоби набардҳои хунин зери шиорҳои динӣ монда буд, он қадар аз рӯйи хирад нест. Ба афроде, ки имрӯз ҳудро ҳомии дину мазҳаб ва муттақои озодиву демократия мөҳисобанд, ҳодисоти авоҳиро солҳои 80 ва оғози солҳои 90-уми қарни гузаштаро хотиррасон намудан зарур аст, ки он давраи начандон дур ин баҳсҳо бо чӣ анҷом меефтанд. Ҳамон солҳои ба истилоҳ "ошкорбаёнӣ"-е, ки озодии чун "туҳфаи осмонӣ" сари ҳамватанон фурӯрехта, мутаассифона бархе аз онҳоро дарҳол ба рӯҳиян ифтотгарӣ гирифтор намуд. Ба ёд оварем он рӯҳҳоро, ки ба ҷойи даъвати созанда маҷбуран сари занҳо рӯймол пӯшонида мешуду қисме аз онҳо ҳатто мавриди латуқӯб қарор мегирифтанд. Ё ин ки бо ҷурми надоштани риш баъзе ашҳоси мутабари бузургсол мавриди масҳарауval маломат, зиёда аз ин, таҳдид мешуданд. Аз ҷониби маҳз ҳамин "ҳомиёни дину миллат" ибораҳое чун "нони муаллим ҳаром асту ҳондани китобҳои дақиқи дарсӣ бидъату омӯзгорон кофиранд" ва "ҳондани ҷанозаи онҳо раво нест", дар маоники гуногуни ҷумҳурий садо медоданд. Ҷӣ қадар зери ин ливову шиорҳои "пок" ҳамватанони моро марги маҷбурий аз миёни мо даррабуд. Қӯшиши имрӯз ба норозӣ будану ба баъзе амалҳои ҳукумати қишивар додани оҳанги норизояти маҷҳабӣ теша ба решай ҳуд задану бори дигар Ватанро ноамн кардан аст. Фаромӯш наబояд соҳт, ки таърихи мо танҳо аз 1400 соли ахир иборат нест ва мо гузаштаи хеле қуҳантари дурахшонеро доро ҳаstem, ки аз он бояд биболид ва ҷаҳониён онро эҳтируму арҷ гузаштаву аз он ба таври васеъ ойини давлатдориву инсондӯстри омӯхтаанд. Ва ҳамин 1400 сол ахлоқи ҳамидау фарҳангу тамаддуни волои исломири низ бештар ҳаммиллатони мо поягузор будаанд, ки ин дaloil мушти муҳкамест бар даҳони бегона-ву бегона дарастон.

ЛИБОСИ МИЛЛЙ ЧАВШАНИ ТАНИ МОСТ

Агар касе имрӯз бигӯяд, ки либоси миллии мо мухолифи анъаноту арзишҳои динист, пас аз таърих бехабару дар дидани воқеяият ҷашмонаш қўр аст.

Иқдомоти ба фарҳанги либоспӯшӣ да-
холат намудани ҳукуматҳо дар таърихи ин-
соният аз навовариҷо нест, ки битавонанд
боиси сару садоҳои зиёде бигарданд. Дар
ҳамон замони Хилофатҳои исломӣ аз аҳли
яҳуду насоро иҷборан ҷизъа ситонида мешуду
онҳо танҳо иҷозати гаштугузори пиёда
(савора будан ба онҳо иҷозат набуд) бо
либоси маҳсус ва ё аломатҳои фарққунан-
даи шакли зоҳирро доштанд. Дар импе-
рияни Усмонӣ низ яҳудиён бо бастани ма-
тои зардранг дар сар ва ё дasti худ ҳаққи
баромадан ба ҷойҳои ҷамъиятиро дош-
танд. Имрӯз низ ҳангоми сафар ба баъзе
мамолики исломӣ (масалан, Эрон) ҷинси
латифи инсоният, новобаста аз боварҳои
дниаш, бояд рӯймол ба сар биқунад. Ба
он арабпарастони худии бегонапараст, ки
ин парастишашон дар бисёр мавриди шак-
ли "бехудӣ"-ро мегирад, гуфтанием, ки агар
ба таҳқурсии дини мубини Ислом дар ним-
ҷазираи Араб бунёд гузашта шуда бошад,
пас бинои муҳташами тамаддуни исломии-
ро миллати ориёtabори тоҷику форс соҳ-
тааст. Абармардони бузурге, ки ба Ислом
хидмати беандоза кардаанд, анқариб
ҳамагӣ аз ҷадди мо будаанд, ки овардани
номи онҳо, гумон мекунем, вақти тӯлонӣ ва
коғази зиёдеро талаб мекунад. Танҳо зик-
ри онро ҷойиз медонем, ки қисми зиёди му-
салмонони ҷаҳонро, ки шумораашон аз 1,5
миллиард гузаштааст, пайравони мазҳаби
ҳаммиллати бузурги мо Нӯъмон ибни Со-
бит - Имоми Аъзам Абӯ Ҳанифа ташкил
мекунанд. Муҳаммад ал-Бухориву Муслим,
Имом Тирмизиву Абу Довуд ва дигар му-
ҳаддисону садҳою ҳазорҳо уламову мута-
факирони бузург, ки имрӯз дунёи ислом
фаҳр аз номи онҳо дорад, ҳамагӣ ҷумла аз
мардумони эронинакод буданд. Ва он мил-
лати нуҷин сабормардонро ба дар росони

лати чунин авармадонро ба воя расони-да дорои фарҳанги оламшумул аст, ки аз тааллуқ доштан ба он фаҳр бояд кард. Ли-боси миллии мо ёде аз гузаштагону нишо-наи фарқунаандай фарҳанги бузурги мост, ки ҳамчун ҷавшанест дар тани мо алайҳи таъсири бегонагон. Он ҳамеша аз иффату озодагии занони мо бозгӯй менамуд, ки дар домони худ нобиғаҳоеро ба камол расони-даанд, ки дурданаҳои пурҷилои маҳзани та-

маддуни ҷаҳонӣ ҳастанд. Ва рӯ овардан ба либоси миллӣ хандаовар нест, ки баъзе онро чунин "мефармоянд", чун таърихи инсоният нишон медиҳад, ки беъзтиноӣ ба фарҳанги хеш ва бегонапарастӣ боиси маҳв шудани миллатҳои том будааст. Агар касе имрӯз бигӯд, ки либоси миллии мо муҳолифи анъаноту арзишҳои динист, пас аз таъриҳи бехабару дар дидани воқеяят ҷашмонаш кӯр аст. Диғоъ аз унсурҳои хоси милли вазифаи ҷонии мост ва дар ин мавриди бояд аз зоҳирпарастӣ даст қашид. Имрӯз он ҳичҷобҳоро мебинем, ки бо "муди оҳирин" дӯхта шуда, бо андозаи тангаш, ки тамоми ҷузъҳои баданро намоиш медиҳад, дили болигу ноболигро "ба шӯр" меорад. Магар ҳамин аст тақводории асил? Ва баръакс, ҳамон ҳичҷоби аслий низ аз шарри инсониву шайтонӣ ва ҷоҳилии бархе мардум ҷавшан шуда наметавонад, ҷунон ки ҳодисаи фоҷиабори Фарҳундаи мазлума дар қишвари ҳамсояи мо ҷаҳониёнро ба ваҳшат овард, ки ҷони ҷавонашро аз дasti тӯдаи ҳайвонисратон аз даст дод. Чунин Фарҳундаҳоро дар таърихи инсоният шумораашон кам нест. Тақвову имон, ҳудоиниёси дар навбати аввал аз қалб бармеояд, на аз гӯшидани фарангии сиёҳу саллаи бузургу риши шонанадида. Номаи аъмоли инсонро аз рӯйи амалҳои некаш баҳо медиҳанд, на аз рӯйи ҷелаку саллаву андозаи риш. Илм собит кардааст, ки ба роҳи фаҳш рафтани занон аз рӯйи эҳтиёҷоти физиологӣ, беморӣ ва ё қасодии иқтисодиву пастфарҳангӣ сурат мегирад ва дар ин мавриди ҳӯрдагирий кардан аз тарзи либоспушӣ ҳилоғи ақл аст, чун фаҳшу ғоҳишагарӣ дар тамоми замони таърихи инсоният, чӣ дар империяи Рум, чӣ Византияву Ҳилоғати исполму Усмонӣ будааст.

Аз ин сабаб, арч гузаштан ба фарҳангӣ миллии хөш мухолифат ба озодӣ ва арзишҳои динӣ набуда, танҳо тангназарону камсаводон метавонанд чунин баҳогузорӣ намоянд. Боқӣ, довари асосӣ вақт аст, ки ба замони худ ҳамаро ҷойгузорӣ хоҳад намул.

ВАТАНПАРАСТЫЙ БЕХ АЗ МАЗХАБПАРАСТИСТ

Яке аз масъалаҳои ташвишоваре, ки мавриди баҳси баъзе аз давлатҳои исломӣ гаштааст ва имрӯзҳо бисёр инсонҳои бегуноҳ қурбони ин муноқишаҳо гардида истодаанд, баҳси диниву мазҳаб аст. Ин амали номатлуб ва дур аз хиради инсонӣ боис мегардад, ки як мусулмон мусулмони дигарро таҳқир ва ҳатто ба куштан мерасонад. Имрӯзҳо чуноне, ки ба ҳамаи мо маълум аст, давлатҳои мусалмонӣ, байни ҳам муборизаи шадиде мебаранд, ки мақсаду муҳтавои ҷангӣ инҳо ба мазҳабҳои муҳталиф шомил будани онҳост.

Ч АРО мазҳабҳо ба
хусус шия ва суннӣ
бо ҳам хушунати
зиёде доранд? Ҳол
он, ки ҳар дуи ин
мазҳаб қабл аз ҳама ба пайғам-
барамон Ҳазрати Муҳаммад (с)
ва китоби Қуръон, эътиқод до-
ранд, пас чӣ ҳоҷат ба мазҳабси-
тезӣ? Агар мо ба таълимоти ди-
нҳои ҷаҳонӣ назар афканем, дар
ягон китоби ин динҳо гуфта на-
шудааст, ки инсонро бикушед ё
маҳв кунед. Умуман на мусал-
мон, на насрониён ва на буд-
доиҳо дар таълимоташон ягон
ахлоқи ношоистаро талқун накар-
даанд. То ҷое, ки мо ба Қуръони
карим эътиқод дорему каму беш
аз муҳтавояш оғоҳ ҳастем, дар он
калимаи " ҷиҳод" ба кор бурда
шуда аст. Вале ин ҷиҳоде, ки дар
Қуръон оварда шудаст, на маъ-
ни одамкушӣ ва ҷангӣ мусулмон

-и мучохидон як ҳаракати ваҳшиёна аст, ки на бар роҳи Худост, балки аз бехудой ва куфр ҳам бадтар аст.

Боиси таассуф он аст, ки бархе аз ҷавонони тоҷик низ фазои сулҳо ороми ватанро монда, ба "ҷиҳод" рафтаанд. Ачибаш ин аст, ки наҳод күштани як инсоне, ки ягон заареро аз ўнадида бошӣ, қобили ҷиҳод бошад. Наҳод, кӯдаке, ки дар Сурға ё Ироқ таваллуд шудааст, гунаҳкор бошад? Худованд дар Куръон фармудааст ки: "Эй мардум, ман шуморо мард ва зан оғаридаам ва он гоҳ ба фирқаҳои муҳталиф тақсим на-мудам, то ҳамдигарро бишиносед". Вале нагуфтааст, ки ҳамдигарро бикушед. Аз ҳамин сабаб барои онҳое, ки ба маънои Куръон сарфаҳм нарафта кӯр-кӯрона амал мекунанд, Ҷалолиддини Рӯми ба маврид гуфтааст:

*Мо зи Қуръон
баргузидем магзро,
Пұстyro пеши сағон
андохтем.*

Ҳозире, ки дар Суряйву Ироқ миёни мусалмонон сурат мегирад, ҷиҳод барои таъмини нафс аст. Яъне муҷоҳидон меҳоҳанд таҳти мағҳуми "пойдор карданни "хилофат" давлату ҳукумат ва билоҳира сарвариву пулро ба даст оранд, на чизи дигар. Онҳо "ҷиҳод"-и Қуръонӣ гуфта мардумони зиёд ва бегуноҳро ба қатл расонданд. Вагарна чи тафовуте дорад, ки шаҳс аҳли шиа ё аҳли суннат бошад. Агар дар асл гирем, мақсад ва манзури тамомии мазҳабҳо ва динҳои дунё ҳамон Ҳудои якстост, ки инсонҳои шомили ин мазоҳӣ ба роҳҳо ва воситаҳои гуногун саҷдаро ба
Пас бояд гуфт, ки ҳар як фарди солимфикру ватандӯст набояд барои мазҳаб ҷиҳод кунад. Мазҳаб ва дин маъни имон доштанро дорад. Имон ин Ҳудоро дӯст доштан аст. Вақте ки Ҳудоро самимона дӯст дошта бошем, пас як исми худованд ин "Раҳмон" аст. Бинобар ин саволе ба миён меояд, магар онҳое, ки дар Суряйву Ироқ ҷанг мекунанду қӯдакону занҳоро мекушанд, ягон наздикие ба Ҳудо доранд? Ҳамин савол ва саволҳои зиёде мавҷуданд, ки шаҳсро нисбати дунёи Ислом дар шак мебандозанд...

тарзхой мухталиф ба чо меоранд. Мутаассифона на ҳар кас инро пай мебарад, ки "чиходи"

мии мардум мубориза барем, зеро ҳар кучое, ки меравем на аз дину мазҳабамон мепурсанд, балки сараввал аз миллатамон аз халқиятамон, аз бузургона-мон аз урфу одат, аз фарҳанга-мон пурсида мешавад.

Зикр кардан ба маврид аст, ки тоҷик мусулмон аст, вале ҳеч гоҳ мусулмон тоҷик намешвад. Манзур аз ин гуфтаҳо он аст, мусулмон дар тамоми дунё ҷо дорад. Ҷӣ дар Амрикову ҷӣ дар Аврупо. Аммо ҳечгоҳ араб ё амрикӣ худро тоҷик намегӯяд. Албатта барои онҳо пеш аз ҳама миллати худашон муҳим аст. Пас бояд бароимо ҳам миллатамон дар ҷои аввал бошад, зеро шумораи тоҷикон нисбат бар шумораи мусулмонан кам буда, ҳатто қобили қиёс ҳам нест. Бинобар ин миллатпрастӣ бех аз мазҳабпарастист. Чун дар як давлат мазҳабҳои гуногун ҷой дошта метавонанд, вале миллат якъост.

Барои ҳамин ба ҳар як фарди ватандусту миллиатдӯст, махсусан ҷавонҳои соҳибхирад, ки ҳам аз дин ва ҳам аз таъриху тамаддуни миллати хеш огоҳӣ доранд, бояд миллат дар зинани аввал бошад. Зеро бе миллат инсон шахсро мемонад, ки номи надошта бошад ва ўро ҳеч қас намешиносад. Гарчанде ки дастӣ бар сина бизанаду бигӯяд, ки "ман мусулмонам" араб ва ё амрикои аз ӯ дидо баландтар "аноайзо муслим" ва "I am the best muslim", - гуфта дод ҳоҳанд зад. Вале агар дар байни ин миллатҳо ман "тоҷикам"- гуфта фаърӯд кунем ва парчами тоҷиконро боло бардорем, ба ҷуз сукут дар ҷавоб чизи дигаре наҳоҳем шунид, зеро тоҷик фақат моем!

Гулҳаё МАДИМАРОВА,
аспирант

СОЛИ 2015- СОЛИ ОИЛА

Солҳои охир дар хусуси поин рафтани ахлоқу одоб, рӯ ба
чинояткорӣ овардани бархе наврасон зиёд менависанд.
Мехоҳам дар хусуси ин мушкилоти ҳамсолонам фикру
андешаҳои худро ба тарики баҳс иброз намоям.
Дарвоҷеъ, ҳангоми таваллуд шуданаш қӯдак мегиряд,
падару модар бошанд, ашқи шодӣ мерезанд. Чунки умед
ба фардо, бо ширинии минбаъдаи хаёт, мухаббату
дилбастагӣ ба фарзанд соябони сар, асои замони пирӣ,
умед ба бақои насл, баҳои зиндагӣ доранд.

ТАРБИЯ АЗ ОИЛА ВОБАСТА АСТ

МОДАР ҳангоме, ки тифл ба дунё меорад, дил ба дил, чон ба чон, рӯх ба рӯх ба тифлаки худ мепайвандад. Пайкари нахифи модари ҷавон бори вазнини дучон буданро ихтиёрӣ ба уҳда мегирад. Ҳеч вақт модари солим аз фарзанд новобаста аз он ки солим аст ё бемор, рӯ на-мегардонад. Дили модар ҷунон бузург аст, ки барои ба пой хестани фарзанд шабону рӯзон ва солиёни зиёд азият-ро ба худ раво мебинад. Дили бузурги модар ғаму андӯҳ ва ташвиши ҷандин фарзандро дар худ ҷой медиҳад, ҳарчанд, ки фарзандон гоҳо ғами як модарро ба дил гирифта наметавонанд. Ин ҳама сабру тоқат ба хотири фардои нек, фардои фарзанди ҷигар-банд аст.

Эҳтиром мепурсам, ки барои тифли қалон кардаашон ҷанд китоб ҳариданд? Аксаран ҳатто як китоб ҳам нагирифтаанд. Маҳз ба воситаи китоби бадей, аз ҳондани ҳаёти ибратбахши ҳамсолон ва одамони начиб наврас ба ҳулосаи дурусте меояд. Вале онҳоро аз ин ғанҷинаи ҳикмати инсоният, ёвари беҳамто, тарбиятгари беминнат дур кардаанд.

Имрӯз волидони муҳтара-ми мо ба ҳар кирдори ноҳуби фарзанд дучор оянд, ҳатман касеро гунаҳгор кардан меко-ҳанд, бисёр вақт бори вазни-ни тарбиятро ба мактаб вогу-зор мекунанд. Вале боре на-меандешанд, ки худ барои та-шаккули маънавию ҷисмонии фарзанд ҷӣ тадбирҳо андешиданд? Агар фарзанд 6 соат дар мактаб бошад, 18 соати

Барои ман хондани ахбороти чиноятӣ дар бораи ҳамсолонам оид ба ҳуқуқвайрон-кунии наврасон аламовар аст. шурӯъ мешавад. Мувофиқи қонунҳои ҷумҳурӣ на-врас баъди 14 солагӣ барои вайрон кардани тартиботи ҷамъиятӣ ба ҷавобгарӣ қашида мешавад. Вале сирри дигаргунии ҳолати наврасро то ин синну сол ҷусташ зарур аст. Калонсолон имрӯз ба ҳар кирдори ноҳуби наврасон баҳо дода, онҳоро гунаҳгор медонанд ва барои бадшавии кирдори онҳо гоҳ мактабу гоҳ, "кӯча", яъне муҳитро айбдор мекунанд. Вале биёед, ба умқи масъала - ба тарбия дар оила назар кунем. Он падару модари азиз, ки ба сад умед фарзанд ба дунё меоваранд, пас аз шашсолагӣ барои баҳти тифли ҳудҷӣ талошҳо ме-

Фоли нек аст, ки Президенти мамлакат, муҳтарам, Эмомали Рахмон дар Паёми имсолаи худ ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъкид кардаанд, ки падару модарон бояд на дар дар як рӯзи имтиҳон, балки аз рӯзи таваллуди фарзандашон ба таълиму тарбияи ўдиққати чиддӣ диҳанд, барои дуруст ба камол расидани ўшароит фароҳам оваранд, асбобу ашёи таълимаширо таъмин намоянд ва завқи ўро барои интихоби дурустӣ касб бедор созанд.

Гулбахор РАХМОНОВА, донишчӯи курси 2-юми факул- тети журналистикаи ДМТ

Ц Демографхо ҳоло бар он назаранд, ки агар суръати афзоиши аҳолӣ дар чунин раванд ҷараён гирад, то соли 2030 нуфузи аҳолии минтақа ба 60 млн. мерасад. Дар чунин ҳолат талабот ба обу озука ҷандин маротиба меафзояд. Айнун, саволе ба миён меояд, ки чи тавр метавон манбаъҳои обиоҳо ҳифз кара?

Ц Аз сабаби ақибмонда будани тарзҳои обёри 40% -и захираҳои оби гар Осиёи Марказӣ бебозгашт масраф мешавад.

Ц Ҳануз солҳои 80-уми қарни ҲХ
академики Академияи илмҳои
Ҷумҳурии Ўзбекистон А.

Мұхаммадчонов ҳанғоми
гүзаронидан озмоишқо гұфта
бүд, ки шакли обмөнни
муқаррарій болиси шұршавы ә
ботлоқшавин 800 ҳаразор га замини.
Ўзбекистон гашта, ба туфайли
чүнин шакли обёрй дар
резишишкіи Амударё 1,5 млн. га
замин ба биёбон мұбаддал
гардидааст.

АЛЛУ фасли зуҳороти фоциаи экологиии баҳри Арал айни замон, зарурияти кам кардани талафоти обро дар соҳаҳои мухталифи иқтисодиёт пеш мегузорад. Олимони тоҷикро ин ва дигар омилҳо водор намуд, ки дар радифи олимони ҷаҳон аз лиҳози чуғрофӣ вобаста ба ин мушкинлот як зумра озмоишҳо гузаронида, оид ба ҳалли ин масъалаи андешаҳои худро байён намоянд. Мушкинлоти пажӯши ин мавзӯъ-феълан дар он зоҳир мегардад, ки миёни олимону коршиносон то ҳол нисбати ҳалли ин масъала якдигарфаҳмӣ дида намешавад. Баръакс, ҷунин ба назар мерасад, ки амалигардонии арзишҳои илмӣ дар соҳаи кишоварзӣ саҳеҳ набуда, он вобаста ба таълоботи замон такмил меҳоҳад. Ин омил аз нигоҳи дигар зарурияти омӯзиши ин мавзӯъро пеш мегузорад. Перомуни ин масъала дар қадом шакле ҳарф назанем, зарифиятҳои экологиии баҳри Арал дар натиҷаи сиёсати ғайриқўлонса истифодабарии манбаъҳои обӣ дар рушди соҳаи кишоварзӣ, аз он ҷумла пахтакорӣ ба вучуд омадааст. Далолати ин андеша он аст, ки давоми ҷорӣ - панҷ даҳсолаи охир рушди якказироатӣ, аз ҷумла пахтакорӣ дар минтақа сабаби асосии ҳушк шудани баҳри Арал гаштааст. Дарвоқеъ, ин буҳрон муаммоҳои зиёд дорад. Аз ин рӯ, кишварҳои болообу поёнобонро ба тарзҳои гуногун шарҳ медиҳанд. Вале ҳақиқати ҳол ин аст, ки солҳои 70 - 80 - уми қарни XX дар ин ҳавза қариб 90%-и пахтаи Иттиҳоди Шуравӣ истеҳсол мешуд. Бинобар ин дар ҳамон замон олимону коршиносон яке аз роҳҳои сарфайи обро дар минтақа аз кам намудани майдони киши кишоварзӣ ва ба туфайли арзишҳои селексионӣ баланд бардоштани сермаҳсулнокии рустаниҳо нишон медонанд. Аммо ин нишондодро ба таври якъон на ҳамаи ҷумҳуриҳои минтақа қабулӣ карданд. Ҷунки ҳамаи кишварҳои Осиёӣ Марказӣ дар минтақаи аридӣ (ҳушк) воқеъ гардида, фақат ба туфайли обёри метавон рушди соҳаҳои гуногуни хоҷагии ҳалқи минтақаро пеш бурд. Ин далел аз он

шашодат медиҳад, ки дурнамои рушди ин-кишофии иқтисодии Осиёи Марказӣ пеш аз ҳама ба оқилона истифодабарии захираҳои обӣ алоқамандӣ дорад. Далолати ин андеша он аст, ки ба туфайли обёрий дар минтақа сатҳи иҷтимоии мардум як дараҷа беҳтар гардида, тақрибан 60 - 70% -и аҳолии фаъоли он машгули ин соҳа мебошанд. Ин нишондод як тарафи масъала буда, тарафи дигараш аз он иборат аст, ки яке аз масъалои муҳими чомеани мусир таъмин намудани аҳолӣ бо озуқа ва таъмини бехатарии он мебошад. Аз ин бар меояд, ки кишоварзӣ яке аз муҳимтарин соҳаи иқтисодиёти минтақа ба шумор рафта, рушди дигар соҳаҳои хоҷагии халқ аз он маншაъ мегирад. Тақвияти ин андеша он аст, ки нуфуси аҳолии минтақа давоми 50 соли охир аз 20 млн. ба 50 млн. афзуда, заминҳои обёришавандай он бештар аз 8

БЕОБИИ АРАЛ АЗ ИСРОФИ ОБ

ва ё чаро кишварҳои поёноб аз усули муосири обёй, ки пешроҳи талафоти обро мегирад, истифода намекунанд?

млн. га - ро ташкил медиҳад. Ҳамчунин дар ин замина дар миңтақа самтҳои муҳтали-фи саноат ташаккул ёфт.

Демографхо холо бар он назаранд, ки агар суръати афзоиши аҳолӣ дар чунин раванд ҷаравон гирад, то соли 2030 нуфуси минтақа ба 60 млн. мерасад. Дар чунин ҳолат талабот ба обу озука ҷандин маротиба ме-афзояд. Акнун, саволе ба миён меояд, ки чии тавр метавон манбâъҳои обиро ҳифз кард? Ин саволест, ки ҳалли он мушкил буда, минбâъд таҳқиқи хосаро тақозо дорад. Рӯзмар-рагии пажӯҳиши ин мавзӯй, айни замон дар он зоҳир мегардад, ки зимни обёрии муқаррарӣ 30 - 60%-и об дар соҳаи кишоварзӣ бебозгашт нобуд мегардад. Ин что набояд фа ромӯш кард, ки ҳамаи кишварҳои Осиёи Марказӣ дар минтақаи ҳушкзамин воқеъ гардида, аз ин рӯ ҳар як қатраи об арзиши худро дорад. Олимони Ӯзбекистон - А.А. Рустамов, А.Ф. Беспалов (1976), Озарбойҷон Г.Гусейнов (1976), Туркманистон- А. Амонов, С.Шарифов, Н.Сахоров, Тоҷикистон- Г.Ю. Шейкин (1970), М.П.Харламов. Р.С. Қобилов, Ҳ. Домуллоҷонов ва дигарон нисбати ҳалли ин мушкилот як зумра озмоишиҳои мухталиф гузарониданд. Зимни натиҷагирии озмоишиҳои хеш онҳо ба ҳулоса омада буданд, ки аз сабаби ақибмонда будани тарзҳои обёрий 40% -и захираҳои обӣ дар Осиёи Марказӣ бебозгашт масраф мешавад. Дарвоҷеъ, ин нишондод саҳҳ буда, ҳалли он ҳамкориҳои мутақобилаи судмандро дар ҷодаи танзимӣ ва таъмини истифодан об дар соҳаи кишоварзӣ ва баҳри такмил додани технологияни обмонӣ имконият медиҳад. Чунки воқеяни таҷрибаи рӯзгор нишон медиҳад, ки соли 2030-ни дароз дар минтақа усули гайрисамара-баҳш истифодабарии манбâъҳои об ба вуҷуд омада, хусусияти экологии минтақа сарғи назар шудааст. Аз ин рӯ, онҳо усули беҳтарини ҳалли ин масъаларо аз кам кардани талафёбии об дар соҳаи кишоварзию саноат ва сарфа намудани он ҳангоми обёрий нишон доданд.

Возеҳтар карда гўем, олимон ба ин ва сила, алоқаи илмро дар истеҳсолот чорӣ на-муданд. Ин андешаи хешро олимон чунин тақвият мебахшанд: усули асосии обмонӣ дар ҳамаи чумхуриҳо Осиёи Марказӣ ин ба воситаи ҷӯяқҳо мебошад. Дарвоҷеъ, чунин тарзи обмонӣ оддию боэътиномод буда, он маблағи зиёдру талаб намекунад. Аммо, ин шакли коргузорӣ ҷараёни меҳаникунонии об-мониро таъмин карда наметавонад. Ҳанӯз со-лҳои 80-уми қарни XX академики Академияи илмҳои Чумхурии Ўзбекистон А. Муҳаммад-чонов ҳангоми гузаронидани озмоишҳои хешмуқаррар намуда буд, ки чунин шакли обмонӣ шурӯшавӣ ва ботлоқшавии 800 ҳазор га замини Ўзбекистон гаштааст. Ҳамчунин қайдар намуда буд, ки ба туфайли чунин шакли обёрий дар резишгоҳи Амударё 1,5 млн. га замин ба биёбон мубаддал гардидааст. Оли-ми Қазоқистон Т. Сарсамбеков бар он назар

ҳаст, ки ба туфайли ин шакли обёй 77%-н заминҳо истифодашаванд миңтақа рӯ ба таназзул ниҳоданд. Олимӣ шинохтаи Русия Н.Глазовский муайян намуд, ки ба туфайли обёрии муқаррарии ҳамасола дар Ўзбекистон 20 km^3 об бехуда талаф меёбад. Ин нийшондод дар Туркманистон $6,5\text{ km}^3$ ва дар Тоҷикистон 4 km^3 ташкил медиҳад. Дар алоқа бо ин масъала олимон муайян намуданд, ки агар якчоя тамоми чумхуриҳои Осиёи Марказӣ ва Қазоқистонро гирен, пас соле ҳангоми обёрии пахтазор $44\text{--}45\text{ km}^3$ об бехуда талаф меёбад. Агар ин миқдор об ба баҳри Арап резад, ба ягон лоиҳаи зиёдатӣ зарурат намемонад. Таҳқиқоти илмӣ алҳол соҳибят менамоянд, ки бо усули обёрии муқаррарӣ дар соҳаи кишоварзӣ 20% об самара баҳш буда, қариб 80%-и он бехуда масрафа мешаванд. Бинобар ин олимон вобаста ба замон дар соҳаи кишоварзӣ обдиҳии қатрангиро пешниҳод намуданд. Ба қавли олимони коршиносон ин усули обёй дар алоҳидагӣ талаботи ҳар як рустаниро ба об таъмин мешамояд. Биноан ин усул дар шароити ҳозира хеле маъмул гашта истодааст.

Асоси обдиҳии қатрагӣ аз он иборат аст, ки қабати мӯайянӣ ҷойгиршавии хоки атрофи решаи растани дойра-шакл намонӣ намуда, он имконият мебидҳад, ки решаи рустани обро бо якчояғии моддаҳои гизоӣ доимо ҷабидагирад. Табиист, ки зимни гузарии боин усули обдиҳӣ бояд таҷхизотҳо ба намуди хок мувофиқ карда шавад, то ин ки меъёри умумии обро дар заминтаъмин карда тавонад. Алҳол, материялҳои ҷамъовардаи мутахассисону коршиносон аз он шаҳодат медиҳад, ки чунин усули обмонии механикунонӣ ҷараёни обмониро баланд бардошта, коэффиценти истифодаи замин ва сарфай обро таъмин менамояд.

Ин андешаи хешро онҳо чунин тақвият мебахшанд. Агар талафоти об бо усули обёрии муқаррарӣ 50 - 70%-ро ташкил дихадон он гоҳ усули қатрагӣ сад дар сад кафолати талафоти обро таъмин менамояд. Ин андеша, дар баъзе адабиёт чунин тафсир ёфтадааст. Коэффиценти таъсири фойданоки обмонии муқаррарӣ 0,6 - 0,7%- бощад, он гоҳ бо усули қатрагӣ ин нишондод 0,7 - 0,85%ро ташкил медиҳад. Тафовути ду шакли обмонӣ дар ҳамин зоҳир мегардад. Аз ин ҷиҳати барои аксар қишварҳои дунё усули обёрии қатрагӣ яке аз усулҳои муқаррарии обёрии дар оянда гашта истодааст. Чунки дар соҳаи қишоварзӣ сарфа намудани обро таъмин карда, ба ин восита баҳри ҳалли мувозинати табии заминаи мусоид мегузорад. Бинона бар ин олимону коршиносон роҳи беҳтару нафъовари ҳалли ин масъаларо бо усули обёрии қатрагӣ гузаштан пешниҳод менамояд. Алҳол, воқеяят ин аст: қишварҳое, ки ба

ин шакли обмонӣ гузаштаанд, ба натиҷаҳои баланди илмию амали ноил гаштаанд. Ба андешаи мо, гузариш ба ин шакли обёри барои Тоҷикистон дар шароити феълий муаммоҳои зиёдери пеш меорад. Аввалан, бо усули обёрии муқаррарӣ арзиши як тонна пахта 1200 долларро ташкил медиҳад. Зимни гузариш ба усули қатрагӣ арзиши як тонна пахта тақрибан ба 1980 доллар баробар мешавад. Оё пахтai Тоҷикистон дар чунин ҳолат дар бозор ҳаридор пайдо мекунад? Баъдан ба ҳамагон маълум аст, ки ҳоло 85%-и маёнбâҳои истифодабарии об ба ҳиссаси кишоварзӣ рост меояд. Дар Тоҷикистон 90%-и маҳсулоти кишоварзӣ дар заминҳои обӣ истеҳсол карда мешаванд. Дар равиши гуварши ба ин шакли обёри наҳри маҳсулоти кишоварзӣ бавосита ё бевосита баланд мегардад.

Ҳиссаи соҳаи кишоварзӣ дар ММД-и Тоҷикистон ҳоло 25% -ро ташкил медиҳад. Аммо то қунун аз лиҳози илмӣ мӯқаррар қарда нашудааст, ки зимни гузарish ба ин шакли обёри соҳаи кишоварзӣ чанд ММД-ро ташкил медиҳад. Дар мавриди чунин шакли масъалагузорӣ як нуқта қобили зикр аст, ки куввати мардуми оддӣ барои харидани моли бозор мерасида бошад? Ин паҳлу ҳам дар оянда таҳқиқи хосаро тақозо дорад. Соғинян, агар баҳс дар атрофи қазияи Арапу Тоҷикистон равад, мақбули зикр аст, ки қаламрави Тоҷикистон 6%-и ҳудуди ҳавзаи баҳри Арапро ташкил медиҳад, лекин 55,4%-и заҳираҳои оби ҷоришавандо миintaқа дар ҳамин ҷо ташаккул мейёбад. Кишвари мо бо усули мӯқаррарии обёри меъёри мӯқарраршудаи ҳудро истифода бурда наметавонад. Аммо, 90% -и оби обанборҳои кишварҳои поёноб дар соҳаи кишоварзӣ истифода бурда мешавад. Ваله то ҳол дар ин кишварҳо зуҳуроти бо усули қатрагӣ гузаштан дар соҳтори кишварзии онҳо масъалагузорӣ нашудааст. Ахиран, агар натиҷаҳои дастоварҳои олимони тоҷикро дар ин самт аз лиҳози назариявӣ ҳулосабардорӣ намоем, усули қатрагии обёри барои қабудизор намудани талутеппаҳо дар шароити феълӣ бештар самара дода истодааст. Ин раванд омӯзиши маҳсусро дар оянда талаб мекунад. Ҳушбахтона Ҳукумати Тоҷикистон ба ҳамаи мушкилоти хеш нигоҳ накарда, зарурати гузарish бо усули қатрагиро пеш гузошта, дар ин самти корҳои зиёдро оид ба нақшагарӣ ва истифодабарии заҳираҳои обӣ дар соҳаи ҳочагии қишлоқ баҳри гузаштан бо усули ин шакли обёри амалӣ намуда истодааст. Чунончи, дар заминai нишондодҳои Сарвари давлатмон дар Институти зироаткории Академияи кишоварзӣ ва институти боғпарварӣ дар миintaқаи мухталифи кишварамон ҳоло нисбати ин шакли обёри озмоишҳо гузарнида, вобаста ба мавқеи ҷуғрофии кишварамон паҳluҳои мусбату манфии он мавриди арзебӣ қарор гирифта истодааст. Дарвокеъ, усули асосии мӯқаррар намудани гузарish ба ин шакли обёри гузаронидани озмоишҳои саҳроӣ дар зироатҳои ҳочагии қишлоқ мебошад. Чунки дарёҳои Тоҷикистон ба робари таъмини оби баҳри Арап инчунин барои обёри киштзорҳои Осиёи Миёна хизмат менамоянд. Татбиқи аришиҳои илмӣ дар истеҳсолот дар чунин ҳолат нақши муҳими мебозанд. Моҳияти усули қатрагии обмонӣ дар соҳаи кишоварзӣ алҳол мавриди омузии олимон қарор гирифтааст. Бо ҷалби мутахассисон зимни таҳлилу таҳқиқи шакли обёри метавон як дарҷа мувозинати таҷириро нигоҳ дошт. Ин масъалаи то андозае метавонад ҳалли ҳешро ёфта, барои рушди иқтисодӣ дар оянда заминai мусоид фароҳам гузорад. Ҳулоса, аз ин ҷиҳат алҳол сиёсате лозим аст, ки тавоғути ин шакли обёриро барои миintaқа дар киёси яқдигарнишон дода, муносибати сарфакорона истифода бурданӣ обро барои ояндаи ҷомеъа нишон дижад. Ба ин васила, зарурати бо таҳцизоти нав таъмин намудани соҳтори обёри кишварамонро таъмин намояд. Гарчанде имрӯз буҳрони Арапро муболигаомез ба буҳрони ҷаҳонӣ ташбех дижем ҳам, вале агар дақиқкорона назар намоем, он на буҳрони ҷаҳонӣ, балки миintaқавӣ буда, ҳалли он аз иродai сиёсии кишварҳои поёнобии миintaқа вобастагӣ дорад. Мубрами ин андеши он аст, ки ҷарои самтҳои оқилона истифодабарии манбаҳои обӣ аз нигоҳи илми мусоир диққати ин кишварҳои ҳамсаюро ба ҳудои ҷалб наменамояд. Роҳи ҳалли ин масъала аз назар ва тафakkuri нав вобаста аст.

Ҳасан АСОЕВ, *коршиноси масоили экологӣ*

Аз замони фочеаи Сарез
104 сол пур шуда бошад
ҳам, vale дар таърихи
дехаи Сарез ва
сокинонаш воқеаи
фаромӯшнашаванда
монд. Чунки дехаи
калони зебоманзараи
водии Бартанг Сарез, ки
35-40 ҳоҷагӣ доштаву
шуморай умумии
аҳолиаш таҳминан 250-
300 нафар будааст,
баъди заминларза ба
коми об фурӯ рафта,
сокинонаш ба водии
Гунд, Мурғоб ва
Бартанг кӯч бастанд.

AНИҚТАРАШ 5-6 феврали соли 1911 соати 11,15 дақиқаи шаб заминчунбии мудҳиши 9-балла таҳминан 20 км дурттар аз дехаи Сарез ба амал омад, ки дар натичаи он аз тарафи қаторкӯҳи Музкул ва кӯҳи Усойд кӯҳи азиме қанда шуда, пеши дарёи Мурғоб ва дарёяни Шадавунро мебандад. Дар натичаи афтиши ин кӯҳи азим дехаи Усойд, ки 10-12 ҳоҷагӣ доштааст ва шуморай умумии аҳолиаш 57 нафарро ташкил медод, 54 нафарашон пурра бо тамоми молу амволашон зери ин кӯҳпора монда, се нафарашон Натмит Карамшоев, Карамхудо Султонмамадов ва Миршаб Гургалиев тасодуфанд зинда монданд. Онҳо 2 рӯз пеш аз заминчунбии бо аёдати хешу табор ба дехаи Сарез рафта буданд. Заминчунбии ба дехаи Сарез қарib зарар наоварда, 2-3 хона қисман деворашон зарар дидашт. Соли 1912 сардори қӯшунҳои сарҳади Помир капитан Г.Шпилко бо як гурӯҳи тадқиқотчиён аз дехаи Барҷидив Қабул Қурбонбековро ҳамчун роҳбалад ҳамроҳ мегираад ва ба ҷои фочеаи Сарез омада, тадқиқоти гидрологӣ -топографӣ мегузаронанд.

Маълум шуд, ки дар муддати як ҳафта, дарозии кӯли Сарез 28 км паҳноиаш 1,5 км ва чуқуриаш 279 метр шудааст. Дар охирин ҷамъбости тадқиқот капитан Г.Шпилко бобои Қабулро расман назоратчиюни оби кӯли Сарез таъин мекунад ва ба ў супориш медиҳад, ки моҳе як-маротiba ҳисоботи сатҳи баландшавии оби кӯли Сарезро ба Хоруғ барад ва бо ҳамин бобои Қабул аз соли 1912 расман ҳамчун назоратчиюни оби кӯли Сарез корро сар мекунад ва то соли 1925 ин вазифаро ба ҷо меорад. Албатта моҳе як маротiba ҳисоботро то ба Хоруғ бурдан осон набуд, чунки роҳи водии Бартанг дар фасли зимистон ва баҳору тобистон хатарнок буд, vale бобои Қабул ҳамаи ин хатарро паси сар намуда, вазифаҳои супурдашро поквиҷонона иҷро кардааст.

Аз соли 1911 то соли 1914 оби кӯли Сарез равон набуд, vale моҳи априли соли 1914 аз зери сангтӯдаҳо 8-10 ҷашма баромад, ки аввалин дарёяни хурди Сарез аз он ҷорӣ ва сатҳи оби кӯл як метр паст шуд. Соли 1914 гурӯҳи тадқиқотчиён бо сардории И.Приоброженский ва Д.Букинich барои тадқиқот ба кӯли Сарез меоянд ва дар соҳили ба бобои Қабул воҳӯрда, ба тадқиқот ва омӯзиши гидрологӣ - топографӣ шурӯй меку-

Сулолай муҳакқикиони кӯли Сарез

нанд. Дар охирин тадқиқотчиён аз кори бобои Қабул, изҳори қаноатмандӣ карда, бо ў хайру хуш мекунанд. 8- мартаи соли 1915 Қабул Қурбонбеков аз номи генерал-губернатори Туркистон бо ҳиллати ифтихории дарашаи 3 ва медал мукофотонида мешавад. Аз соли 1915 то 1923 ба кӯли Сарез ягон намоянд ва тадқиқотчиён намояд. Бо вуҷуди ин ҳисоботро ҳар моҳ сари вақт бобои Қабул ба Хоруғ мерасонад. Моҳи априли 1917 дар Русия инқилоб шуд ва капитан Г.Шпилко барои ҳизмат ба шаҳри Санкт-Петербург даъват мешавад.

Аммо бобои Қабул аз соли 1917 то соли 1925 бе гирифтани музду корашро идома медиҳад. Соли 1923 гурӯҳи тадқиқотчиён бо сардории олимони табиатшиносони рус Н.Корженевский ва И.Райков ба кӯли Сарез омада, тадқиқоти гидрологӣ мегузаронанд дар бораи баландшавии сатҳи оби кӯли Сарез аз бобои Қабул маълумоти гирифта, гайр аз ин дар бораи наботот ва ҳайвоноти гирду атрофи кӯл маълумот ба даст меоранд. Баъди ду сол соли 1925 топографи ҳарбӣ капитан И.Колесников бо як гурӯҳ тадқиқотчиён ба воситаи водии Бартанг ба кӯли Сарез меоянд ва аз дехаи Барҷидив бобои Қабул бо онҳо роҳбаладӣ намуда ба кӯли Сарез мерасанд ва як ҳафта тадқиқоти топографӣ гидрологӣ мегузаронанд. Ва дар охирин кор капитан И. Колесников аз кори бобои Қабул изҳори қаноатмандӣ намуда ба ў вадъа медиҳад, ки ҳизмати шоистаашро давлат фаромӯш намекунад ва музди меҳнаташро бар мегардонанд. Бобои Қабул ба капитан И. Колесников мегӯяд, ки синну соли ман наzdik ба 80 расидааст, дигар ба кӯли Сарез баромада на метавонам ва ҳисоботи моҳоноро низ то ба Хоруғ бурдан хеле душвор аст. ба ҷои ман ин вазифаро писарам Ниёз иҷро мекунад, чунки ў аз соли 1917 ҳамроҳи ман буда, аз раfti кор боҳабар аст. Дар бораи баландшавии сатҳи оби кӯли Сарез маълумоти на вишта, ҳисоботро низ ў то ба Хоруғ бурда метавonad. Капитан

И.Колесников ҳоҳиши бобои Қабулро иҷро намуда, аз соли 1925 бобои Ниёзро расман ба ҷои падараш назоратчи сатҳи баландшавии оби кӯли Сарез таъин намуд ва ба ў супориш медиҳад, ки чун падараш соғдилона хизмат кунад. Соли 1926 профессор О.Ланге бо як гурӯҳ тадқиқотчиён ба кӯли Сарез меояд ва тадқиқоти геологӣ-топографӣ гузаронида, дар кӯл асбобҳои маҳсус рейк мегузорад, ки бо он баландшавии об санҷида мешавад.

Професор О.Ланге кори ҳармоҳи бобои Ниёзро мебинад ва дар ёддошташ менивасад, ки гарчи Ниёз Қабулов маълумоти илмӣ надошт бошад ҳам, vale дар иҷрои супоришаш масъулияти баланд нишон дода, онро соғдилона иҷро мекунад. Соли 1936 дар дехаи Ирҳт, ки аз кӯли Сарез баландтар ҷойгир аст, истроҳи обу ҳавосанҷи соҳта, ва дар он Н.Пог-

ребной сардор таъин мешавад ва шаш нафарро ба кор қабул мекунанд. Аввалин коргири он бобои Ниёз буд. Ва бо ҳамин бобои Ниёз то соли 1950 дар вазифai назоратчи баландшавии сатҳи оби кӯли Сарез кор мекунад. Аз соли 1948 писари Ниёз Аёз ба сифати шогирд алоқачии обу ҳавосанҷ ба кор Қабул мешавад. Ва аз соли 1950 то соли 1959 дар ҷои падараш

ҳамчун назоратчиюни оби кӯли Сарез корашро идома дода, аз соли 1960 ба кори дигар мегузарад. Солҳои 1977-1986 дар ҷои пештараадар дар стансияи обу ҳавосанҷи Ирҳт ба сифати назоратчи баландшавии оби кӯли Сарез корашро идома медиҳад. Аз соли 2010 писари Аёз Холикназар ба сифати корманди Кумитай ҳолатҳои фавқулоддай ҷумҳурӣ дар кӯли Сарез идомадиҳанд ба кори падараш Аёз ва боёнаш Ниёз ва Қабул мебошад. Гарчи аз мукофоти генерал губернатори Туркистон, ки ба бобои Қабул ҳиллати ифтихории дарашаи 3 ва медал сад сол гузашта бошад, ҳам, vale ҳизмати шоиста, ифтихорӣ ба номи неки бобои Қабул, писараш Ниёз ва наберагонаш Аёз ва Холикназар дар таърихи пайдоши кӯли Сарез мемонад.

Ниёз НИЁЗОВ, омӯзгор

Навғонӣ

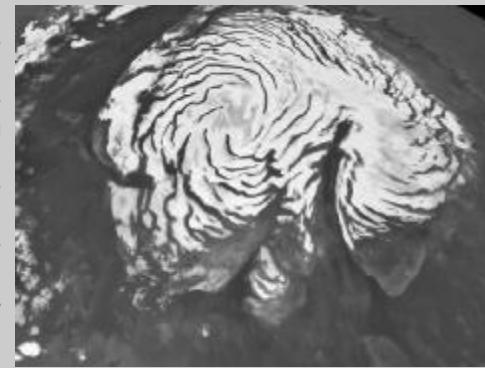
Оё дар Марс зиндагӣ имконпазир аст?

Ин маълумоте, ки барои сокинони сайёра нав аст, дар маҷаллаи Geophysical Research Letters ба табъ расидааст. Ҳамчуноне аз ҳисоботи олимони кайҳоншинос бар меояд, ҳалқаҳои Марс кайҳост, ки таваҷҷуҳӣ онҳоро ба худ ҷалп карда буд. Вале муҳакқикон муайян карда наметавонистанд, ки таркиби ин ҳалқаҳо аз ҷои иборат аст. Имрӯз дар асоси ташхиси моддаҳои ба воситаи спутникоӣ дастрас гардида собит намудааст, ки ҳалқаҳои Марс аз

яҳҳои холису соғ иборат мебошанд.

Бино ба таҳмини муҳакқикон ҳалқаҳои яҳҳуши сайёра наздики 150 миллиард метри мукааб оби яҳbastа дошта, дар сурати об шудани он имкони ба андозаи як метру даҳ сантиметр пӯшонидани ҳамаи сайёраи сурҳ (Марс)-ро дорад. Сабаби буҳор нашудани яҳ башад, бар ақидаи олимон ин ҷониғи ғафси гарду ғубор ва ҷинсҳои кӯҳии яҳро пӯшонida аст.

Таҳияи
М.МАҲМУДОВ

PS:

Ҷадвал мешавем, ки сафар ба Марс ва фатҳи он яке аз вазифаҳои аввалини парвозҳои кайҳонӣ дар садаи XXI маҳсуб мешавад. Феълан бархе аз экспедитсияҳои тиҷоратии кайҳонӣ нияти то соли 2024 фатҳи карданӣ Марсро нақшабандӣ менамоянд. Созмонҳои илми NASA, Roscosmos ва ESA бошанд, дар Ҷълони фатҳи ин сайёраи мадори Замин саросема нестанд. ба ақидаи онҳо таҷрибаҳои тиббии таҳқиқоти технологӣ ва ҳисоби илмӣ асоснокардашуда, ки дар асоси маълумоти аз ин сайёраи дастрасгардида пеш бурда мешаванд, собит менамоянд, ки фатҳи Марс чун сайёраи ба ҳаётин инсон мутобиқу муеъфиқ имконпазир аст.

ШОГИРДЕ, КИ УСТОДРО

Ёде аз устоди сухан Раҳим Ҳошим

БА қадри озодии ҳақиқӣ, озодии сухану афкор ва ақида, ки имрӯз дар кишвар мавҷуд аст, ме-бояд расид. Махсусанд ба ёд овардани он, ки бар асари фи-шори шадиди солҳои 30-юми асри гу-зашта беҳтарин арбобони фарзонани миллат ба иллати түхмат гирифто-ри зиндон шуда, аксаран қатл шуданд, хеле омӯзандаги мебошад. Он солҳо фариштai ачал аксари вақти маҳз бар сари қасоне метоҳт, ки со-ҳиби истеъдоду қобилияти фавқу-лодда буда, дар баҳшҳои мухтали-фи сиёsat, иқтисод, илму адабиёт ва ҳунар хидмате барои ҳалқи худ кар-да, дар чомеа обрӯе доштанд. Аз ҷумла, шогирди аслии устод Садрид-дин Айнӣ - адаб, олим, тарҷумони он замон хеле ҷавон Раҳим Ҳошим дар гулбоги адабиётӣ нави тоҷик яке аз ниҳолакони ҳудруйи серҳосиле буд, ки дар айни баҳори гулафшони ум-раш дар 30-солагӣ заҳри ҳазон ҷа-шида, бо түхмат ба муддати даҳ, солгирифтори зиндон шуд.

МАЪЛУМОТНОМА

Раҳим Ҳошим 5 октябрь соли 1908 дар шаҳри бостонии Самарқанд ба дунё омадааст. Соли 1916 мактаби усули навро хатм мекунад ва соли 1918 дар мактабе, ки устоди Садриддин Айнӣ дарс меғуфт, таълим гирифт. Баъди як сол ба Дорулмуаллимин дохил шуда, таҳсилро ба забони русӣ идома медиҳад. Аз соли 1924, аз 16-солагиаш ходими адабии моҳномаи "Маориф ва ўқитувчӣ" ва рӯзномаи "Зарафшон", соли 1926 котиби моҳномаи "Раҳбари дониш", соли 1927 муҳаррир ва мутарҷими Нашрияти давлатии Тоҷикистон мешавад. Соли 1930 бадушанбе меояд. Соли 1933 котиби масъули Анҷумани якуми ИН, соли 1934 иштирокчиин анҷумани 1-уми Иттифоқи нависандагон мегардад.

Сандагон метардад.

Маколай нахустинаш дар синни 11-солаги ба табъ расидааст. Фатъолияти илмиаш соли 1928 дар маҷаллаи "Раҳбари дониш" шурӯй гашта, дар таҳия ва нашри "Шоҳнома"-и Фирдавсӣ, ашъори Маликушшуарон. Баҳор ва шоирони афғон саҳм гирифт. Фаъолияти тарҷумонии Раҳим Ҳошим низ аз таҳияи китобҳои дарсӣ ибтидо гирифтааст. Соли 1930 ў ҳамроҳи Граматович ва Дмитриевский китоби "Учебник таджикского языка для русских служащих в госаппарате Тадж. ССР" - ро нашр кард, ки барои тоҷикиомӯзонии калонсол пешбинӣ шуда, дар ҳаҷми 25 саҳифа лугате ҳам дошт. Шояд ин аввалин таҷрибаи лугатсозии русӣ - тоҷикӣ бошад. Тарҷумаи китоби "Физика" - и Е.Н.Горичкинро низ Раҳим Ҳошим соли 1933 бо замимани лугати истилоҳот ачном додааст. Ҳанӯз солҳои 1929-31 дар айёми 21-23-солагиаш муаллифи аввалин китобҳои дарсӣ "Ҷаҳони нав", "Китоби қироат", "Забони тоҷикӣ барои мактабҳои русӣ", "Алифбо" (бо В.Лубенсов), "Роҳи нав", "Панҷ дар чор" (бо Айнӣ, Пайрав ва Рубенсов) мебошад. Дар таҳияи Лугати тоҷикӣ-руси соли 1933, таҳти роҳбарии устоди С.Айнӣ ширкат намудааст. "Модар" ва дигар ҳикояҳои машҳури М.Горкий дар тарҷумаи ў писанди ҳамагон шудаанд.

...Ва чунин чавонмарди донову олихиммат Раҳим Ҳошим ба зиндон афтод. Дар он солҳо баробари бисёр зиёдии равшандил гирифтории азобу маҳбас шудани эшон имрӯз якъ

ҳодисаи ношуданӣ, вале воқеии солҳои 30-юм аст. Аҳли назар баронанд, ки хидмати ўдар иродан му-стажкаму ҳиммати ҷавонмардонаи ўст, ки билоивази ҷони худ ҷони му-аллимаш Садриддин Айниро харидаст. Мехоҳем дар ин матолиб му-айян намоем, ки чӣ тавр ин кор воқеъ шудааст.

Мұхажиқ Абдурахмон Абдуман-
новон, ки солжо зиёд ҳамкору ҳам-
сұхбати Раҳим Ҳошим буд ва аз боби
ҳаётү фаъолияти ў мақолаҳои фаро-
гире навиштаанд, бо камоли майл
фикари худро дар бораи ин шахси на-
чиб баён намуданд.

Абдурахмон Абдуманнонов:
Устод Раҳим Ҳошим муддати зиёде дар Пажӯҳишгоҳи забону адабиёти Академияи илмҳои Тоҷикистон хидмат мекарданд ва шарафи дидор бу устод имкон мебод, ки паҳнгуҳои гуногуни ҳаёташонро аз забони эшон бишнавем. Дар сӯҳбатҳои хоса гоҳ - гоҳ аз таърихи гирифтори маҳбас шуданаш Раҳим Ҳошим чунин ҳикоят мекард: "Ҳангоми дафъеан аввал

муаллимे дучор омадам, ки роҳи корва мавқеи ҷамъиятии оянда маромуайян кард, дар дилам оташи шавқӣ аҳли қолам шудан, нависандашуданро афрӯҳт ва дар тамомии зиндагии ояндаам то имрӯз ба ман муаллим ва раҳнамо гардид". Вокеан ўто охири умр дар сухбатҳо ва навиштаҳояш шогирди содики устод Айнӣ буданашро таъкид мекард ва пайваста ба бузургии инсонӣ ва фарҳангии ҷамъиятии шаҳсият ва мероси устод аҳсану оғарин меҳонд. Инро ҳар кас аз китобҳои "Суҳан аз устодони ва дӯстон" ва "Солҳо дар саҳифаҳо" - и муаллими зиндаёди мо метавонад эҳсос бикунад. Дар мусоҳиба-ву мубоҳисаҳо, Ҳудо накарда, касенисбат ба асар ё шаҳсияти устод Айнӣ андак беътинони зоҳир мекард, Раҳим Ҳошим саҳт мерандиҷ, озурда мешуд, фавран ва ё пайту маврид ёфта, ҳатман ҷавоби шоисиста медод. Дар бораи меҳмоннавозӣ, дастархондорӣ, посдории хотир аз ҷониби устод Айнӣ аз Ра-

тарки Бухоро намуда, ба Самарқанд мөравад. Солҳои 1918-1921 шеър рҳои инқилобии ў "Марши хуррият" "Ба шарафи инқилоби Октябр", "Инқилоб", "Марши байналмилалӣ", настуҳустин маҷмуаи ў "Аҳгарни инқилоби соли 1923 нашр шудааст. Он солҳои муҳимтарин хидмати ў барои бақоён халқу миллат нашри маҷмӯаи "Намунаи адабиёти тоҷик" дар соли 1925 мебошад.

чазо медоданд, мекўфтанд, вали ўба ин гунаҳгоркуниҳо икror намешавад. Ва дар охир шояд бо маслиҳати одамони неккоҳ, ба худ айби чосузи Инглистон буданро қабул карда, инро аз тӯҳмат нисбат ба устоди арҷуманд ва бегуноҳи худ Садриддин Айнӣ боло мегузорад. Чунин ҷавонмардӣ на ҳамеша ва на бар ҳар касмияссар мегардад...

Бале, тавре шоир гуфтааст!

*Чавонмардӣ ба симу зар
таөвон кард,
Хуш он кас, ки чавонмардӣ
ба чон кард.*

ДУБОРА ЗИНДОНӢ ШУДАНИ
РАҲИМ ҲОШИМ ВА
ҚАДРШИНОСИИ УСТОД
САДРИДДИН АЙНИ

Аммо сарнаешит дар ҳолномаи ин ҷаонмард ҷабри бештар кашида буд. Соли 1948 Раҳим Ҳошимро бо тухматҳои навбатӣ дӯбора озими зиндан карданд...

А. Абдуманнанов: - Дар борай дафъаи дуввум ҳабс шуданаш Раҳим Ҳошим бо зарофат ҳикоят мекард: "Дафъаи дуюм, ки ба ҳабс гирифтанд, аллакай "соҳибтачриба" будам, фавран икрор шудам, ки чосузи Эронам. Пурсиданд, ки чӣ кор бояд мекардам? Гуфтам, ки мебоист пули Чулпон-аторо метаркондам. Он як пули чӯбини арабагузар буд. Пурсиданд, ки моддаи таркандаро аз кучо мегирифтам? Гуфтам, ки шумо маро рӯзи шанбе ҳабс кардед, дирӯз, яъне рӯзи якшанбе, ман бояд наэди дарвозаи асосии бозори Самарқанд бар сар кепӣ ва дар дасти чап рӯзнома меистодам ва нафаре ба ман моддаи тарканда мебоист мебод...

Бо ҳамин чони ман халос шудва суд боз ба даҳ соли дигар маҳкум кард. Соли 1953 Сталин мурдумо афғ шудем".

Хангоми бори дуввум ҳабс шудани Раҳим Ҳошим ҳамсари ўғаини Борисовна дар китобхонаи Донишгоҳи Самарқанд кор мекардааст. Муносибати роҳбарияти до-нишгоҳ ба ўҳамчун ҳамсари "душмани халқ" (!) тағйир ёфта, ба гӯши домулло Айнӣ миш - миши эҳти-молияти аз кор сабукдӯш шудани ҳамсари Раҳим Ҳошим расидааст. Он замон устод Айнӣ аз ҷониби Ҳукумати Тоҷикистон ба шарофа-ти аллома Бобоҷон Гафуров мав-риди меҳруbonivу ғамхории хоса қарор гирифта, мошини хизматии сабукрав низ доштааст.

сауквр низ дошгааст. Ҳамон рӯзҳо дар донишгоҳ ҷаласаи тантанавие баргузор ме- гардаду устод Айнӣ ба он ба сифати меҳмони ифтихорӣ даъват мешавад. Ӯ аз ҷои нишасти худ аз раёсат мебинад, ки дар толор Фа- инна Борисовна бо духтарчааш ҳузур доранд. Баъди ҷаласа роҳ- барияти донишгоҳ устод Айниро то берун мегуселонад. Устод ба- рои савор шудан ба мошин саросе- ма нашуда, аз ину он сухбат карда, ноаён баромадани Файнна Борисов- науви духтарашро интизор меша- вад. Вақте ки мебароянд, бо онҳо ҳеле гарм салому ҳолпурсӣ меку- над ва ронандаашро даъват кар- да мегӯяд, ки "Файннаву духтараш- ро ба хонаашон бурда расону зуд- биё". Ҳамин муносибати устод Айнӣ коғӣ буд, ки Файнна Бори- совна дар ҷои кораш монд ва рӯзгори худу фарзандонашро таъ- минӣ мешавад.

мин намуд.
Дилбастаги Раҳим Ҳошим ба шахсияти инсонӣ ва адабиву илмии устод Айнӣ ба андозае буд, ки ҳангоми тарчума аз забони ўзбекӣ ва ба нашр омода кардани китоби "Таърихи инқилоби Бухоро" мекӯшид тамоми нозуниҳои навиш-

ба ҳабс гирифта шуданам як му-
фаттиши тоторасли НКВД (Комис-
сариати ҳалқии корхон дохилл)
мачбурам мекард икror шавам, ки
чосуси Инглистон ҳастам. Ман аз
бетачрибагӣ пофишорӣ мекардам,
ки ҳеч гуна чосус нестам. Ва ў
маро чунон мезад, ки гурдаҳоям
қарип аз кор монда, пешобам ху-
нолуд шуда буд. Ниҳоят ба даҳ
соли маҳрумӣ аз озодӣ ҳукм ги-
рифтам...

*Аз шарофати инсон лоф
мезанад боиз,
Гӯ: "Биё ба ин бозор,
нарху одам арzon шуд"*

Ин байт аз як қасидаи ҳолияи Раҳим Ҳошим аст, ки дар солҳои охири умр зиёд тақрор мекард. Онро дар “маҳбаси сангн” и шаҳри Тошканд гуфтааст. Маҳбу-соноро ҳар рӯй ба муддати ду соат ба саҳни маҳбас барои гардиш ме-бароварданд. Ҳангоми яке аз чунин гардишҳо гӯяндаи радио суха-нони машҳури Максим Горкийро дар бораи шарафмандии инсон қироат мекардааст. Байти мазкур ифодаи аламомези ҳолати рӯҳии ҳамон лаҳза аст...

Дар хусуси шиносой бо устод Садирддин Айнӣ ёдовар шуда, ба муносабати 100 - солагии устод Айнӣ Раҳим Ҳошим он мактабро чунин шарҳ додааст: "Дар ин ҷо ба

жим Ҳошим ҳикоятхое шунидаам.
Вале дар бораи ин хидмати худ ба
устод С.Айнӣ ҳангоми ҳабс шудана-
шон чизе монанд ба ин нагуфта-
шид.

Дарвоқеъ, Раҳим Ҳошим чун чавонмарди асил ва марди фурӯтân, дар ин хусус сухан ронданро ба ҳуд мувофиқ намедиданд. Зеро солҳои 70-80-ум тасаввур ҳам кардан мушкил буд, ки устод Садриддин Айнӣ, инсоне, ки бо ҳазорон ранҷу азоб зиста, дар зиндони подшоҳӣ азияти кашида ҷабру ҷафои амирро дидা, маҳз бо истеъдоди фитрӣ ва омӯзишҳои пайваста ба камолоти инсонӣ расидаанд, бо нахустин повести ҳудуди "Ҷаллодони Бухоро" соли 1920, даҳҳо мақолаву қиссаҳо ва повести пурвусъати "Одина" дар соли 1924, романҳои ифшокунандай азиятҳои соҳти амирӣ "Дохунда" дар соли 1930, романни бузурги маҳкумунандай соҳти феодалии аморати Бухоро - "Гуломон" дар соли 1935, чӣ тавр метавонистанд душмани ҳалқу ҳукумати шӯравӣ бошанд? Охир Садриддин Айнӣ¹⁵ апрели соли 1917 дар рӯзҳои ҳуҷуми кувваҳои иртиҷои азоти тарафи одамони амир дастгир шуда, ба фармони амир вахшиёна азоб дода, ўро 75 дарра задаанд ва дар ҳолати ағборӣ аскарони рус аз зинondon ҳалос мекунанд. Ва чинин одамони чӣ тавр метавонист амир - моҳро ба сӯи осмон - Бухоро даъват намояд? Садриддин Айнӣ 3 июни ҳамон сол

Тут дарахтест, ки аз
айёми қадим одамон онро
хамчун ниҳоли
мевадиҳанда ва сояфкан
истифода мебаранд.
Ҳамасола сокинони
нохияҳои баландкӯҳи
Ванчу Дарваз, Дашиҷуму
Муъминободу Шӯрообод
аз ҳисоби меваи тут
фонда мебинанд.

МЕВАИ туро хушк карда дар бозорҳо пешкаши мардум мегардонанд ба қарип дар ҳар як хонадони ин мардум ширинни тут пайдо кардан мумкин аст, ки ҳам гизои хуб ва ҳам муолиҷавӣ мебошад. Болои он, ки тут ниҳоли мевадиҳанда аст, боз баргҳои онро дар соҳаи парвариши кирми пилла истифода мебаранд, ки ин муъчиҳази табиат аст. Аз рӯзҳои аввали пайдошавии колхозу соҳоҳо, ҳукumatҳои маҳаллӣ дар ҳар як ҷамоату дехаҳо тутбогҳо бунёд намуда ва барои парваришӣ муҳофизаткунии ин дарахтон, боғон тоғён мекардан.

Таъриҳ гувоҳ аст, ки дар аввалҳои асри VIII Имоми Аъзам Нуъмон Ибни Собит, ки бо таҳаллуси Абӯҳанифа машҳури ҷаҳон гаштааст, аз Қуфа бо Фарангистон, Аврупо имрӯза тиҷорати абрешим мекард. Аз ин абрешими хоме, ки аз Осиё ба Аврупо содирот мешуд, барои ҳонумҳои сарватманду ашроғзодагон маҳаллӣ нағизи ҷаҳони Ҳиндустон дар Ҳаринҷони Ҳиндустон мекард. Фарангистон ин абрешими хомро бо нарҳи бисёр гарон ҳаридорӣ менамуданд, ки ин тиҷорати даромадноктарин ба шумор мерафт. Сабаби бисёр сарватманд будани Имоми Аъзам ҳам дар тиҷорати абрешим мебошад.

Ман аз хурдсолиам ҳар сол

АБРЕШИМ МУЪЧИЗАИ ТАБИАТ АСТ

бо модарам кирмаки пилла гирифта бо завқи тамом тарбият мекардем. Дар давоми 21-25 рӯз кирмакҳо ба тор танидан сар мекарданд ва самараи ҳосил ҳудро мешуданд. Аз ҳисоби шоҳчаҳои туте, ки барои кирмакҳо мевардем ҳезуми оташдону танӯрамон ба пуррагӣ таъмин мешуд ва ба ғӯзапоя қарип, ки эҳтиёҷ надоштем.

Дар замони Иттиҳоди Шӯравӣ вазифаи аввалиндарашаи колхозчиён бо фаро расидани фасли баҳор коркарди бехи дарахтони тутба шумор мерафт. Ҷӯборҳо, ки аз бехи ниҳолҳои қатораҳои дарахтони тутмегузаштанд нағзакак коркард мешуданд ва дар фасли гармои тобистон обёри карда мешуданд. Ҳоло бошад ба кирмакпарварӣ аҳамияти ҷиддӣ намедиҳанд, дар сурате, ки ин соҳа бисёр соҳаи сердаромаду фоизандар аст. Мехнату заҳмати кирмакпарварӣ аз рӯзи зинда кардани кирмакҳо ҳамагӣ аз 21 то 26 рӯзро дар бар мегираду ҳалос. Сарвари давлатамон мухтарам Эмомали Рахмон доимо таъкид бар он доранд, ки аз заминҳои корами обӣ одамон кӯшиш қунанд, ки дар як сол ду маротиба ҳосил рӯёнанд.

Барои ба роҳ мондани ин кори ҳайр бо шахсони кордону таҷрибадори соҳаи кирмакпарварӣ саримизи мудаввар нишаста, як барномаи корие тартиб додан лозим аст, ки дар сар то сари ҷумҳуриямон дар ҳар як ҷамоату дехаҳо аз рӯи ин дастуру пешниҳодот амал намоянд. Дар ҳар як деха бо ин мақсад гармонаҳои бисозанд ва

кирмакпарвариро ривоҷу равнақ дилханд, то ки садҳо оила соҳиби ҷои кору даромади хуб шаванд. Аз ин гармонаҳо на ин, ки ду ҳосил балки соле се-ҷор ҳосил рӯёндан мумкин аст. Баъди гирифтани ҳосили баҳории абрешим то саршавии мавсими тирамоҳи фосила зиёда аз як саду бист рӯзро ташкил медиҳад, ки дар ин миён мөтавонем аз ин гармонаҳои соҳтаамон ҳосили сеюмро истехсол қунем. Таҷриба нишон медиҳад, ки бисёр маҳсулоти ҳочагиҳои де-

ҳонӣ дар давоми 90 рӯз ҳосили дилхоҳи ҳудро ба пуррагӣ медиҳанд ҳол он ки дар ин миён мозиёда аз 120 рӯз фурсат дорем, то ки соҳиби ҳосили сеюм шавем. Ҳосили дуюми кирмакпарварӣ аз 20-уми август то 15-20-уми сенябр идома дораду ҳалос.

Аз 24 сентябр мөхии мизони солшумории Аҷам шурӯй мешавад, ки дар таъриҳи илми нуҷум бисёр мөхии пурхайру пурбаракат аст. Таъриҳ гувоҳ аст, ки бисёр бузургону олимону шоирону му-

тафаккирони бузурги олам дар мөхии мизон зода шудаанд. Дар оҳирҳои тирамоҳу фасли зимистон нарҳи як бандҷаи ҳурдакаки қабудӣ ба нарҳи як нон баробар мешавад, ки бисёр одамон бо сабаби гаронии нарҳи аз ҳаридориу истеъмоли қабудӣ дар фасли зимистон ҳурддорӣ мекунанд. Аз рӯи илми тиб истеъмоли ҳама намуди қабудиҳо аз ҷумла гашниҷу пиёз, сирӯ ҷавҳарӣ, шибита райҳон, барои солимии ҳаётӣ инсон ҳатми ҳар ҷониши зарур аст.

Баъд аз ба даст овардани ҳосили тирамоҳии абрешим, мо имконият пайдо мекунем, ки дар ин гармонаҳо парвариши қабудиҷу сабзвотро роҳандозӣ намоем, ки аллакай дар як сол ҳосили чорум ба шумор мерафтад. Ҳонандай гиромиқадр ҳудатон қазоват қунед, ки аз 24-уми сенябр то 21-уми март, аниқтараш то фаро расидани иди Наврузи Аҷам 180 рӯз фурсат дорем, ки барои пухта расидани ҳар ҷониши ҳурдакаки қабудиҳои тару тоза таъмин намоем.

Бо шарофати истиқполият ҳоло дар ҷумҳурийи корхонаҳои коркарди абрешим фаъоланд. Ақнун мөтавонем, маҳсулоти ватаниамонро ҳудатон коркард намуда, пешниҳоди ҳаридорон гардонем.

Рахматуллоҳ ШЕРАЛИЕВ,
омӯзгор

Чавоби сканворди шумораи гузашта

П	М	И	К	Р	О	С	К	О	П	Б	А	Р	З	Г	А	Р
Р		Т		Х		А		М	И	Д	Т	У	Т	У	А	
О		Х		А		И		М	И	Д	Р	У	К	Н	Ф	
Г		Р		Р		Р		Т		С		Ф		Б	Р	
Е		А		Т		М		С		Ф		Е		А	Э	
С	А	К	Т	А	К	С	И	М	О	Д	А	Т	З	О	Т	
С	А	К	Т	А	К	С	И	М	О	Д	А	Т	З	О	Т	
Р	М	О	Д	А	К	С	И	М	О	Д	А	Т	З	О	Т	
Х	А	М	Т	О	К	А	С	Б	Д	У	Р	Р	Р	Р	С	
А	О	Л	А	М	А	А	А	А	А	А	А	А	А	А	Е	
М	О	И	Л	А	М	А	А	Н	А	Н	А	Н	А	Н	Н	
А	А	И	М	А	Л	Р	Н	У	Д	А	С	Т	А	Г	У	
П	Л	А	О	С	Н	О	Ч	О	И	З	Д	А	С	Т	А	

Сарфою ...
"... и Озодӣ"
Касалии узвои нафас-кашӣ
Ичроқуни қонуну қоида
Моҳи толеъ-нома;
Аз ... то фарш (яъне аз осмон то замин)
Банаҳоҳ
Унвони Монте-Кристо
Му-фат-тиш

Дарё дар вилояти Архангелск;
Тангаши-носӣ
Виктор ..., шоир ва нави-санда
Хиссииёте, ки Мачнун ба Лайлӣ дошт
Истифода бурдан
Давлати араб
Рақиби «Ади-дас»

Диктатори собиқи Чили
Чой, маҳаллии вуқӯъ
Сухани пеш аз марғ
Тамғаи телефон
Адам ва ...
Санҷидашуда
Модар (лаҳҷ.)

«Коғ»-и алиф-бое кирилли
Шоҳоби дарёи Дунай
Чазира дар архи-пелаги Малай
Қалами рангаш обакӣ
Соҳаи илм
«Шарқ» ба истилоҳи барҳанвардон
Чузъе аз на-моз

Шакли шеърии «аз»
Саҳифаи Интернет
Ню..., шаҳр дар Амрико
Зот, бунёд
Андақтар
Вилоят дар кишвар
Синоними «тортакан»

Намоянда дар парлумон

Иқтисод

ФАЗОИ МУСОИДИ СОҲИБКОРӢ

Дар Вазорати рушди иқтисод ва савдо бо дастгирии Барномаи рушди СММ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷаласаи васеи панҷуми Гурӯҳи корӣ донир ба масъалаҳои ҳамоҳангсозии кор ҷиҳати татбиқи Накшা-ҷорабиниҳо оид ба тақмил ва рушди савдо, ҳӯроки умумӣ ва хизматрасонии майшӣ дар доираи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи савдо ва хизматрасонии майшӣ" таҳти роҳбарии муовини якуми Вазири рушди иқтисод ва савдо Сайдраҳмон Назриев баргузор гардид.

Дар ҷаласа намояндағони вазорату идораҳои даҳлдор, ташкилотҳои байналмилалӣ ва бахши ҳусусӣ иштирок намуданд. Дар аснои ҷорабинӣ масъалаҳои иҷрои Накшা-ҷорабиниҳо ва баррасии рафти иҷрои қарори Гурӯҳи корӣ оид ба таҳияи санаҷои меъёрии ҳуқуқи зерқонунье, ки дар соли 2015 ба накшагинаи гирифта мешаванд ва аз таълоботҳои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи савдо ва хизматрасонии майшӣ" бармеоянд, инчунин таъсис ва ташаккули манбаи иттилоотии маълумот ва фəхристи марказонидашудаи савдо мавриди муҳокими қарор гирифтанд.

Бино ба иттилои сардори Маркази матбуоти Вазорати рушди иқтисод ва савдо Ну-

ралӣ Шоҳқурбонов, аз рӯи натиҷаи ҷаласа, инчунин қарор оид ба тасдиқи ҷорабиниҳои Гурӯҳи кории байнӣ идораӣ вобаста ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи савдо ва хизматрасонии майшӣ" барои нимсолаи аввали соли 2015 қабул карда шуд. Мақсади асосии қабул ва татbiқi қронуни мазкур фароҳам овардани шароити шаффофи ҳукуӣ барои фаъолияти соҳибкорӣ дар соҳаи савдо, ҳӯроки умумӣ ва хизматрасонии майшӣ, муҳаҷӯе ҷардани фазои мусоид барои рушди фаъолияти соҳибкории хурду миёна, ҷалби сармоя бо мақсади рушди мибаъда ва тақмili савдо, инчунин ҳӯроки умумӣ дар қишвар, таъсими давлатии масъалаҳои масъулиятнокӣ, баланд бардоштани сифати молу маҳсулоти фурӯҳташаванда, сифат ва хизматрасонӣ дар савдо ва хизматрасонии майшӣ аҳолии қишвар мебошад.

Ҷорабинӣ дар асоси Соҳишиномаи дутарафа байнӣ Вазорати рушди иқтисод ва савдо ва Барномаи рушди СММ дар доираи тоҷиҳати минтақавии "Аврупои фароҳ": мусоидати савдо барои қишварҳои Осиёи Марказӣ" ташкил карда шуд. Дар доираи ташабbusi мазкур Барномаи рушди СММ ҷиҳати баланд бардоштани иқтидори мутаҳassisони вазорату идораҳои марбути қишвар мусоидат карда, саъю қӯшишро ҷиҳати ҳамоҳангсозӣ ва ҳамкории шарикон дар татbiқi ва тақmili қонунгuzorии қiшвар дар соҳаи савдо дастгири менамояд.

А.САФАРЗОДА

Варзиш

ГОЛИБОНИ МУСОБИҚАИ ДЗЮДО

Рӯзҳои 11-12 априли соли равон дар Қасри тенниси шаҳри Душанбе мусобиқаи ҳаҳрамонии Тоҷикистон оид ба дзюдо баргузор гардид, ки дар он зӯrtарин паҳлавонҳо аз минтақаҳои Ҷумҳурий қувва озмуданд. Дар ҷамъиҷаи мусобиқа ғолибон аз рӯйи ҳафт вазн муайян шуданд.

Ҳамин таър, Ҳушқадам Ҳусравов (дар вазни то 60 кг), Умед Абдураҳимов (то 66 кг), Шуҳратҷон Фаҳризода (то 73 кг), Фарҳод Раҳимов (то 81 кг), Комроншоҳи Устопириён (то 90 кг) Сайдҷалол Сайдов (то 100 кг) ва Муҳаммадмурод Абдураҳмонов (беш аз 100 кг) бар ҳарифонашон дастбolo ва сазовори унвони ҳаҳрамонии Тоҷикистон дар риштаи дзюдо шуданд.

Ҳушқадам Ҳусравов, ки дар намуди самбо шинохта шудааст, бори нахуст дар гуштии дзюдо, ки наవъи олимпист, бо муваффақият ҳунарнамоӣ қард ва муҳлисонашро шод намуд.

Тавре аз Федератсияи дзюдои Тоҷикистон ҳабар доданд, акун ғолибони мусобиқа дар ҳайати дастаи мунтаҳаби Тоҷикистон дар мусобиқаҳои ҷаҳонӣ, минтақаӣ ва байналмилалӣ иштирок мекунанд. Вазифаи асосие, ки дар назди ин паҳлавонон гузошта шудааст, ба даст овардани роҳҳатҳо ба Бозихои олимпии соли 2016 дар пойтаҳти Бразилия шаҳри Рио-де Жанейро мебошад.

А.ҶУРА

Минбари халқ
НАШРИЯИ МАРКАЗИИ ҲИЗБИ
ХАЛҚИИ ДЕМОКРАТИИ ТОҶИКИСТОН

Сармуҳаррар
Бахтиёр ҲАМДАМОВ

www.minbarihalk.tj
E-mail: minbarihalk@tjnet.tj

Рӯзномаи мӯҳи декабри соли 1994 таҳти рақами 309 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудааст.

Ба хотири гуногунандешӣ матолибе низ нашр мешаванд, ки идораи рӯзнома зимнан метавонад бо муаллифон ҳамақида набошад ва масъулияти онро ба дӯш нагирад.

БАРОИ МАЪЛУМОТ:

Дастгоҳи КИМ ҲХДТ - тел. 224-23-90, 224-83-72, 224-49-29, 221-63-21, факс: 224-27-59

Идораи рӯзнома тел. 238-72-10, 238-54-61, 238-79-07, факс: 227-44-94

www.tribun.tj E-mail: minbarihalk@bk.ru

Эълон

Ба диққати шаҳрвандон, соҳибкорон ва роҳбарони ташкилотҳои Иттифоқи Тоҷикматлубот

Бо мақсади пешгирий намудани ҳолатҳои гайриқонунӣ Раёсати Иттифоқи Тоҷикматлубот ба маълумоти Шумо мерасонад, ки ҷалби маблағҳои нақди шаҳрвандон, роҳ додан ба соҳтмонҳои беасос дар бозорҳо ва супоридану қабули саҳмиҳо ба воситаи ҷамъиятҳои матлубот ва бозорҳои соҳаи Иттифоқи Тоҷикматлубот қатъиян, манъ мебошад.

Дар ҳолати риоя накардан талаботи мазкур Раёсати Иттифоқи Тоҷикматлубот масъулияти оқибатҳои онро ба уҳда надошта, зиёни моливу пулии дидай шаҳрвандон ҷуброн карда намешавад!

Иттифоқи Тоҷикматлубот

«ЧИСТОТЕЛ БАЛЬЗАМ»

- МАЛҲАМИ НАВЧИДАИ ГИЁҲӢ

Истифода мешавад барои:

-ҳамагуна намуд варарҳои безарари пайдошуда дар пӯст, озҳам, папилломаҳо, ва экземаҳо (малҳамро ба ҷон осебидиа молед. Дар рӯи бадан 8-10 дақика) -пучакҳо, панаритсийҳо (ним қошуҷа малҳамро дар 100 мл. об омехта тамони докига ба он тар кунед ва дар ҷон бемор ба мuddati 5-10 дақига гузоред). -коришак ва сили пӯст (2 қошуҷа малҳамро дар 100 мл. об омехта онро ба ванна резед ва хуб омехта кунед). Бартарии малҳами (бальзам) ЧИСТОТЕЛ аз ЧИСТОТЕЛИ - спиртӣ дар он аст, ки бъади истифода- ягон дое бокӣ намемонад. Нархи фурӯш 27 сомонӣ Рақами қайд №001562

ИСТЕҲСОЛКУНАНДА РУСИЯ АЗ ДОРУХОНАҲО ПУРСОН ШАВЕД!

ПЛОСКИЙ ЖИВОТ (ШИКАМИ ҲАМВОР)

БАРОИ ОНҲОЕ, КИ ФАРБЕҲИИ ШИКАМАШОНРО ҲАМВОРУ ЗЕБО НИГОҲ ДОШТАН МЕХОҲАНД!

-Мутаносибан барои ислоҳи қаду қомат мусоидат намуда, мубодилаи равған ва қарбогидратҳоро ба танзим медарорад;

-Ба қошиш додани ҷабидашавии равған дар меъда таъсир намуда, бар зидди фарбеншавӣ ва вазни зиёдати истифода мешавад;

Ҳангоми маҳсулоти "Плоский живот"-ро истеъмол намудан, таъсироти он танҳо шикамро ҳамвор мегардонад, на дигар ҷойҳои баданро.

Тарзи истеъмол: ба марду зан 1 ҳаб рӯзе, 2 бор ҳангоми ҳӯрӯк.

Шакли барории: №50 ҳаб.

Истеҳсолкунанда: Индонезия.

Нархи фурӯш: 45 сомонӣ.

АЗ ДОРУХОНАҲО ПУРСОН ШАВЕД!

«ҮРИСАН» – БАНДУ БУҒУМРО ТАНДУРУСТ НИГОҲ МЕДОРАД!

Сӯзиш ва дарди буғумҳо... маҳдудияти ҳаракат, сурхшавӣ ва варарӯнӣ... Баъзан сӯзиши ҷонгузоз... ҳангоме буғумҳо то дараҷае дардманд мешаванд, ки даст расонида намешавад. Сабаби асосии ин аломатҳо аз ҳама бештар бемориҳои илтиҳобии банду буғум - артрит, артроз ва подагра мебошанд.

Фитомаҷмӯи үрисан ба увзҳои шамолкашида таъсир расонда ҳусусан бемориҳои илтиҳобии банду буғум - артрит, артроза, ва подагра-ро аз байн мебарад.

Қисматҳои растанигии ҮРИСАН полоши пешшоро дар гурда ағзу, ҳаҷми таҳшини намаки кислотаи пешшоро дар хун ва банду буғумҳо қошиш медиҳад.

Истифода: ба қалонсолон 2 капсула 2 бор ё ин, ки 5 пилюлагӣ 2 бор дар як рӯз, ҳангоми ҳӯрӯк. Давомнокӣ 3 ҳафта.

Нархи фурӯш: үрисан пилюлагӣ №100 = 60 сомонӣ. ё үрисан пилюлагӣ №60 = 69 сомонӣ.

Тарзи фурӯш; ҳариди он аз доруҳоҳо ва истеъмоли он бе доруҳати таби иҷозат аст.

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Номаи камоли гумшуда, ки соли 1993 мактаби миёнаи №23 ноҳияи Ҳамадонии вилояти Ҳатлон ба Маҳмудов Рустам Ҳайридиновиҷ додааст, эътибор надорад.

Дипломи силсилаи ЭВ №829153, ки онро филиали дар Ҳуҷанд будаи Доғишгоҳи технологи Тоҷикистон, ки соли 1999 ба Ҷӯраев Зариф Каримҷоновиҷ додааст, эътибор надорад.

БАРҲАМ МЕҲРАД

ҶДММ "Дилҳоҳ", ки онро бахши бақайдигирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфириодии Раёсати андозсупорандагони ноҳияи Балҷувон санаи 10.02.2014 ба қайд гирифтааст, барҳам мекӯрад. Ҳамаи арзу шикоятҳо муддати як моҳ қабул карда мешаванд.

Муовини сармуҳаррар оид ба тиҷорат:

Ҳусрав Дӯстов

ҲАЙАТИ ЭҶОДӢ:

Котиби масъул: Маъруфҷон Маҳмудов

Муҳаррири масъул: Алиҷон Ҷӯраев

Ҳабарнигорон:

Ҷумъа Қудус, Солеҳ Юсуфов,

Азамат Дӯстов, Ибодуллоҳи Тоҳир,

Масъули чон: Мирзоали Йунусов

Хуруғчинон: Ҷамила Аҳмадова,

Гуландон Раҷабова

Мисаҳхон: Сабоҳат Ҳудоёрбекова,

Сураттири: Тӯҳтамурод Рӯзиев

Саҳифабанд: Фирдавс Тауширов

НИШОНӢ МО:

734018, ш. Душанбе,

хӣбони Саъди

Шерозӣ, 16.

Индекси обуна:

68910

Макони чон:

нашриёти

«Шарқӣ озод».

Төъдоди нашр:

49012 нусха

Навбатдор: С. Юсуфов

